

ОБЩИНА ГУРКОВО

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 2021 -2028 г.

декември 2021 г.

Част I

Съдържание

I. УВОД	5
II. НОРМАТИВНА УРЕДБА.....	6
1. Анализ на международно и национално екологично законодателство	6
2. Хармонизация на националното законодателство в областта на околната среда с това на Европейския съюз.	7
2.1 Основен екологичен закон - Закон за опазване на околната среда (ЗООС).	7
2.2 Законодателство.	7
2.2.1. Хоризонтално законодателство	8
2.2.2. Качество на въздуха	8
2.2.3. Управление на отпадъците	8
2.2.4. Качество на водите.....	10
2.2.5. Защита на природата.....	11
2.2.6. Индустриално замърсяване и управление на риска.....	11
2.2.7. Химикали	11
2.2.8. Генетично модифицирани организми	12
2.2.9. Шум	12
2.2.10. Ядрена безопасност и защита от радиация.....	12
3. Мерки за осъществяване на политиките в областта на околната среда.	12
3.1. Превантивни мерки	13
3.1.1. ОВОС за инвестиционни намерения	13
3.1.2. Екологична оценка (ЕО) на планове и програми	13
3.1.3. Комплексните разрешителни (КР).....	13
3.1.4. Пазарно - ориентирани мерки	14
3.1.5. Доброволни ангажименти на предприятията	15
III. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА.....	15
1. Природо-географски фактори и териториално-административна характеристика	15
1.1. Географско местоположение.....	15
1.2. Релеф.....	15
1.3. Геоложки строеж.....	17
1.4. Климат	17
1.5. Полезни изкопаеми	18
1.6. Почви	19
1.7. Поземлени и горски ресурси	19
1.8. Територия и населени места в Общината	20
2. Социално-икономически фактори	21
2.1. Демографска и социална характеристика	22
2.1.1. Брой и динамика на населението	22
2.1.2. Структура на населението	22
2.1.3. Трудова заетост	27
2.2. Икономически показатели.....	28
2.2.1. Промисленост.....	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
2.2.2. Селскостопанство.....	28
2.2.3. Търговия и услуги	31
2.2.4. Транспорт.....	35
2.2.5. Туризм	35
3. Анализ на компонентите на околната среда и факторите, които им въздействат	37
3.1. Атмосферен въздух	38
3.1.1. Норми на нивата на замърсителите в атмосферния въздух ..	Грешка! Показалецът не е дефиниран.

3.2. Води	41
3.2.1. Повърхностни води	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
3.2.2. Мониторинг	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
3.2.3. Подземни води	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
3.2.4. Водоснабдяване и канализация	42
3.3. Почви и нарушени терени	45
3.3.1. Обща характеристика на почвите	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
3.4. Биоразнообразие и защитени територии	46
3.4.1. Флора	46
3.4.2. Фауна	48
3.4.3. Национална екологична мрежа. Натура 2000. Защитени територии.	49
3.5. Зелена система	51
3.6. Отпадъци	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
3.6.1. Национална стратегическа рамка и политика на ЕС в областта на управление на отпадъците	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
3.6.2. Съществуващо положение в община Гурково	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
3.6.3. Управление на отпадъците	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
3.6.4. Регионален подход за управление на отпадъците	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
3.6.5. Участие на обществеността	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
3.7 Шум	
.....	
.....	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
3.7.1 Въздействие на шума върху човека	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
3.7.2 Нормираненаградския шум	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
3.7.3 Ниво на шума от автомобилен и релсов транспорт	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
3.7.4 Източници на шум в Община Гурково	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
3.7.5 Акустично натоварване на околната среда	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
3.7.6 Изводи	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
3.8 Радиационна обстановка и влияние на нейонизиращи лъчения.	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
3.9 Управление	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
3.10 Финансово състояние	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
IV. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗАПЛАХИ	
Грешка! Показалецът не е дефиниран.	
(SWOT - анализ). ВИЗИЯ НА ОБЩИНАТА	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
V. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ПРОГРАМАТА	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
VII. ОРГАНИЗАЦИЯ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА	Грешка! Показалецът не е дефиниран.
VIII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ	Грешка! Показалецът не е дефиниран.

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

БДС	Брутна добавена стойност
ВГ	Водоснабдителна група
ГИС	Географска информационна система
ЕК	Европейска комисия
ЕО	Екологична оценка
ЕС	Европейски съюз
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗМСМА	Закон за местните данъци и такси
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ЗУО	Закон управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ЗОС	Закон за общинската собственост
ЗПЧП	Закон за публично-частното партньорство
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИПГВР	Интегриран план за градско възстановяване и развитие
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
КАВ	Качество на атмосферния въздух
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МИЕ	Министерство на икономиката и енергетиката
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МОН	Министерство на образованието и науката
МП	Министерство на правосъдието
МРР	Министерство на регионалното развитие
МСП	Малки и средни предприятия
МТС	Министерство на транспорта и съобщенията
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
НСИ	Национален статистически институт
НПО	Неправителствена организация
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ОПИП	Оперативна програма „Иновации и предприемачество”
ОПНОИР	Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж”
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда”
ОПРСР	Оперативна програма „Развитие на селските региони”
ОПР	Общински план за развитие
ОПРР	Оперативна програма „Региони в растеж”
ОУП	Общ устройствен план
ПОС	Програма за управление на околната среда
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУП	Подробен устройствен план

ПЧП	Публично-частно партньорство
РД	Рамкова директива
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и води
СКФ	Структурни и Кохезионен фонд

I. УВОД

Опазването на околната среда е сред най-важните приоритети на съвременното общество. За запазване на природните богатства на страната и осигуряването на здравословна околна среда за живот, труд и отдих на населението е необходимо да се провежда целенасочена и комплексна екологична политика на държавата. Нейни задължителни елементи са изграждането и усъвършенстването на законодателството и нормативната уредба и наличието на институции, осигуряващи постоянен контрол и оценка на състоянието на околната среда, вземане на управленски решения и тяхната реализация.

Законовите разпоредби в сферата на опазване на околната среда имат многопосочен характер, поради което те са практически ефективни само когато са подкрепени с конкретни форми на реализация. Една от тези конкретни форми е изготвянето на програма за опазване на околната среда приложима на местно ниво, като се интегрират икономическите и социалните цели при планиране на дейностите в тази област.

Въпросът за Общинска програма за опазване на околната среда се поставя на Първата конференция на министрите на околната среда през 1991г., на която е взето решение да се създаде Обща програма за опазване на околната среда за страните от Европа, която да служи като рамка за по-добра координация на усилията за възстановяване и опазване на околната среда на национално и международно ниво.

Концепцията за устойчиво развитие, приета на Конференцията на ООН за околна среда и развитие в Рио де Жанейро през 1992г., формулира новите принципи за организиране на дейностите в обществото. Приет е “Дневен ред 21” - план за действие на ООН, който в процеса на вземане на решения за околната среда отрежда много важна роля на местните власти – те са най-близо до хората, до проблемите и в много случаи най-близо до решенията.

Задачата на общинските програми за опазване на околна среда (ОПООС) е да спомогне за създаване на оптимална екологична обстановка, която да осигурява здравословна жизнена среда на населението в региона.

Общинската програма за опазване на околната среда се разработва на основание чл. 79, ал.1 и ал.2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), приема се от Общинския съвет и е основен инструмент за реализиране на Националната екологична политика на местно ниво. Общинската програма за опазване на околната среда е необходима, за да се постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми в общината с цел запазване на доброто състояние на околната среда. С помощта на тази програма ще се формира адекватна екологична политика на общината и постигане на най-ефективно и целесъобразно използване на наличните ресурси.

Основните задачи, които се поставят с програмата, са свързани с настоящите проблеми по опазване на средата, бъдещите мероприятия за снижаване на вредните последици от човешката дейност, както и изготвяне на работен план, съдържащ схеми и организация на изпълнение, начини на финансиране, отговорни звена, методи за контрол, превантивни дейности.

Настоящата Програма е разработена и се базира на анализа и изводите в предходни разработки на общински екологични, стопански, финансови и други проучвания и документи за Община Гурково (Програма за управление на отпадъците, Общински план за развитие 2014-2020г., Доклади за оценка на въздействието, Общ устройствен план и др.).

На базата на конкретните дадености ОПООС предлага оптимални възможности за решаване на проблемите, свързани с качеството на околната среда.

Общинската програма и плана за действие следва да се считат като отворена система, в която периодично да бъдат отразявани промените произтичащи от промяна на законодателството и приоритетите в региона.

При определяне на приоритетите в настоящия план за различните сектори на околната среда са съблюдавани насоките на съответните национални програми и стратегии, в съответствие с Инструкцията на МОСВ за изработване на ОПООС.

Предвидени са също и мерките, чрез които община Гурково следва да изпълни задълженията си и реализира правомощията си, делегирани от нормативните актове в областта на околната среда.

II. НОРМАТИВНА УРЕДБА

1. Анализ на международно и национално екологично законодателство

1.1. Структура на правото на Европейския съюз в областта на околната среда.

Правото на ЕС се състои от три различни, но взаимосвързани типа от законодателство.

1.1.1. “Първично законодателство”, което включва Договорите за създаване на Европейските общности (Договорът от Маастрихт, 1992г. за ЕС) и което е резултат от директните преговори между правителствата на Държавите - членки. Договорите изискват последваща ратификация от националните парламенти и очертават основните принципни положения, които се доразвиват и регламентират в пълнота от т.нар. “вторично законодателство” - Директиви, Регулации, Решения. Член 2,3, ал.К и 130 г-т от Договора на Европейската общност са нормативната база в сферата на околната среда.

1.1.2. “Вторично законодателство”, е резултат от законотворческата дейност на институциите на ЕС и се издава въз основа на Договорите и доразвива и регламентира в пълнота установените в тях общи положения. Вторичното законодателство може да бъде под формата на:

Регулации (Регламенти), които се прилагат директно и са обвързващи за Държавите - членки, без да е необходимо те да пренасят техните разпоредби в своето национално законодателство.

Директиви, които обвързват Държавите членки по отношение на резултата, който трябва да бъде постигнат в определен срок, като оставят националните власти да изберат формата и метода за постигането му. Важно място в областта на околната среда заемат Рамковите директиви. Те поставят общи принципи, процедури и изисквания към законодателството на ЕС в различните сектори от областта на околната среда, на които трябва да отговарят всички останали директиви в съответната област.

Решения, които са задължителни за страните до които са адресирани: (Държава членка, физическо или юридическо лице). Те също не изискват въвеждане в националното законодателство.

Препоръки и мнения, които нямат обвързващ характер.

1.1.3. Решения на Европейския съд. Тяхната функция е да тълкуват текстове на първичното и вторичното законодателство и да разрешават възникналите спорове по тяхното прилагане.

От своя страна Европейското законодателство в областта на околната среда се подразделя в няколко сектора:

- хоризонтално законодателство;
- качество на въздуха;
- управление на отпадъците;
- качество на водите;
- контрол на промишленото замърсяване и управление на риска;
- химически вещества и генетично модифицирани организми;
- шум от машини и превозни средства;
- ядрена безопасност и защита от радиация.

2. Хармонизация на националното законодателство в областта на околната среда с това на Европейския съюз.

Законодателството в областта на околната среда предвижда специфични видове нормативни, административни и инвестиционни мерки, в зависимост от секторния му обхват. Наред с това има и значителен брой хоризонтални мерки, касаещи въпросите на екологичното управление, които са изключително важни за постигането на една от най-значимите цели в съвременното управление на околната среда в Европа - интегрираното предотвратяване и контрол на замърсяването на околната среда по всички компоненти едновременно.

2.1 Основен екологичен закон - Закон за опазване на околната среда (ЗООС).

Рамката на съвременното екологично законодателство в България се поставя от Закона за опазване на околната среда (ЗООС – обн. ДВ бр.91/2002 г. посл. изм.и доп. ДВ бр.81/15.10.2019 г.). Той ревизира системата от екологичните стандарти и въвежда принципите: „Замърсителят плаща”, „Правото на обществеността да бъде информирана” и „Превенция на замърсяването”. Освен това законът урежда въпросите с опазването и ползването на компонентите на околната среда, процедурата по оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), финансирането на дейностите, правата и задълженията на отговорните институции. Съгласно чл.81 от ЗООС се оценява въздействието върху околната среда на планове, програми и на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии или на техни изменения или разширения, при осъществяването, на които са възможни значителни въздействия върху околната среда.

2.2 Законодателство.

В процеса на хармонизация на националното законодателство с европейското екологично право, през последните години Министерството на околната среда и водите в сътрудничество с други министерства е разработило редица нормативни акта, хармонизиращи българското законодателство със съответни актове на законодателството на ЕС. Изготвените нормативни актове, съгласно ранга си са приети от Народното събрание и Министерски съвет на Р. България. Във всички нормативни актове, приети през последните години, специално внимание се отделя на определянето на компетенциите, правата и задълженията на администрацията на централно, регионално и местно ниво за прилагането и налагането на изискванията, произтичащи от постиженията на правото на ЕС.

Основните изисквания за опазване на околната среда, респективно функциите на различните администрации, са въведени чрез следните секторни закони:

- **Закон за опазване на околната среда (ЗООС);**

- Закон за опазване на чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ);
- Закон за управление на отпадъците (ЗУО);
- Закон за водите (ЗВ);
- Закон за защитените територии (ЗЗТ);
- Закон за лова и опазване на дивеча (ЗЛОД);
- Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси;
- Закон за лечебните растения (ЗЛР);
- Закон за биологичното разнообразие (ЗБР).

2.2.1. Хоризонтално законодателство

- Закон за опазване на околната среда (ДВ, бр. 91/ от 25.09.2002 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 21/13.03.2020 г.)
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ДВ, бр. 25/18.03.2003 г. посл. изм. и доп. ДВ. бр. 67 от 23.08.2019 г.)
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (ДВ, бр. 57/2004 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 67 от 23.08.2019 г.)

2.2.2. Качество на въздуха

- Закон за опазване чистотата на атмосферния въздух (обн. ДВ бр. 45/28.05.1996 г., посл. изм. и доп. ДВ., бр. 81/15.10.2019 г.). Прилага се към стационарните и подвижни източници на замърсяване. Урежда изисквания към емисии от източниците, към качеството на атмосферния въздух, изисквания към продукти и процеси, събиране и предоставяне на информация, санкции за нарушителите, задължения на държавата, общините, физическите и юридическите лица.
- Наредба №1/2005 г. за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители) изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии (обн. в ДВ. бр. 64/2005 г.) ;
- Наредба №6/1999 г. за реда и начина за измерване на емисиите от вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници (обн. ДВ. бр. 31/1999 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 61/28.07.2017 г.);
- Наредба №7/1999 г. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (обн. в ДВ. бр. 45/1999 г.);
- Наредба №10/2003г. за норми за допустими емисии (концентрации в отпадъчни газове) на серен диоксид, азотни оксиди и общ прах, изпускани в атмосферния въздух от големи горивни инсталации (обн. в ДВ. бр. 93/21.10.2003 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 63/31.07.2018 г.);
- Наредба №12/2010г. за норми на серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (обн. в ДВ. бр. 58/30.07.2010 г.).

2.2.3. Управление на отпадъците

- Закон за управление на отпадъците (обн. ДВ, бр. 53/13.07.2012 г., посл. изм. И доп. ДВ., бр. 81/15.10.2019г). Законът за управление на отпадъците (ЗУО) урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права, задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и различни форми на контрол. Със ЗУО е въведена йерархия за управление на отпадъците с първи приоритет предотвратяване на образуването на отпадъците, следвано от оползотворяването

им и на последно място екологосъобразното им обезвреждане. Законът регламентира задълженията на лицата, извършващи дейности по третиране и транспониране на отпадъците, въвежда изискване и за представяне на документи относно отчета и информацията за дейностите с отпадъци. Определени са контролните органи и обхвата на тяхната компетентност.

- Закон за ратификация на Базелската конвенция за контрол на трансграничния превоз на опасни отпадъци и тяхното третиране (обн. ДВ. бр.8 от 26.01.1996 г.);
- Наредба №2 за класификация на отпадъците (обн. ДВ, бр.46 /01.06.2018 г.);
- Наредба №4 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (обн. ДВ, бр. 36 /2013 г. изм. и доп. ДВ.бр.82/05.10.2018 г.);
- Наредба №7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 81/2004 г.);
- Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (обн. ДВ, бр. 80/2013 г., посл. изм. ДВ.,бр.13/07.02.2017г.);
- Наредба № 1/2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри(обн., ДВ, бр. 51/2014 г. изм. и доп. ДВ.бр30/31.03.2020 г.);
- Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци (обн., ДВ, бр. 111 от 27.12.2013 г., посл. изм. ДВ. бр.7/20.01.2017г.)
- Наредба за разделно събиране на биоотпадъците, приета с ПМС № 275 от 06.12.2013 г. (обн. ДВ, бр. 107 от 13.12.2013 г., посл. изм. ДВ. бр.47/05.06.2018 г.)
- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г. (обн. ДВ, бр. 11 от 31.1.2017 г.).
- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влягане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС 277 от 5.11.2012 г. (обн., ДВ, бр. 89 от 13.11.2012 г., в сила от 13.11.2012 г.)
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци (приета с ПМС № 53 от 1999 г., ДВ, бр.29/1999 г.)
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки (обн., ДВ, бр. 85/06.11.2012 г., изм. и доп., бр. 60/20.07.2018 г.)
- Наредба № 3 за изискванията към инсталации, произвеждащи титанов диоксид (обн. ДВ, бр. 49/04.06.2013 г.)
- Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства (Приета с ПМС № 11 от 15.01.2013 г., обн., ДВ, бр. 7 от 25.01.2013 г., в сила от 25.01.2013 г., изм. и доп., бр. 95 от 1.11.2013 г., в сила от 1.11.2013 г., изм., бр. 60 от 22.07.2014 г., в сила от 22.07.2014 г., бр. 57 от 28.07.2015 г., в сила от 28.07.2015 г, изм. и доп. ДВ.бр.60/20.07.2018 г.)
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (Приета с ПМС № 201 от 4.08.2016 г., обн., ДВ, бр. 63 от 12.08.2016 г.).
- Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори (Приета с ПМС № 351 от 27.12.2012 г., обн., ДВ, бр. 2 от 8.01.2013 г., в сила от 8.01.2013 г., попр., бр. 6 от 22.01.2013 г., изм. и доп., бр. 51 от 11.06.2013 г., в сила от 11.06.2013 г.)

- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти (приета с ПМС № 352 от 27.12.2012 г., обн. ДВ. бр.2 от 08.01.2013 г.)
- Наредба за изискванията за реда и начина за инвентаризация на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили, маркирането и почистването му, както и за третирането и транспортирането на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили (обн., ДВ, бр. 70 от 22.08.2014 г.)
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване (обн. ДВ, бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 01.01.2014 г., изм. и доп. ДВ.бр.60/20.07.2018 г.)
- Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (обн., ДВ, бр. 53 от 10.06.2008 г., посл. изм. бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 1.01.2014 г.)
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми (Приета с ПМС № 221 от 14.09.2012 г., обн. ДВ. бр.73 от 25.09.2012 г., изм. и доп. ДВ.бр.60/20.07.2018 г.)

2.2.4. Качество на водите

- Закон за водите (обн.ДВ, бр. 67 / 27.07.1999г., в сила от 28.01.2000г., посл. изм. и доп., бр. 12 от 3.02.2017 г. изм. и доп. ДВ.бр.213/13.03.2020 г.). Определя условията за опазването и използването на водите и водните обекти. Целта на ЗВ е осигуряване на единно и балансирано управление на водите в интерес на обществото, защита на здравето на населението и устойчивото развитие на страната;
- Наредба №1/10.10.2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води (ДВ, бр. 87/30.10.2007 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.102/23.12.2016г.);
- Наредба №1/11.04.2011 г. за мониторинг на водите (ДВ, бр.34/29.04.2011 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 20/15.03.2016 г.);
- Наредба №2 за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (ДВ, бр. 27/11.03.2008 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.97/09.12.2011 г.);
- Наредба № 2/08.06.2011 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точковите източници на замърсяване (обн. ДВ., бр. 47/21.06.2011 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.48/27.06.2015 г.);
- Наредба №3/16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно – битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за профилактични, питейни и хигиенни нужди (обн.ДВ, бр. 88/27.10.2000 г.);
- Наредба №4 за изискванията към качеството на води, предназначени за обитаване от риби и черупкови организми (ДВ бр. 88/27.10.2000 г.);
- Наредба №5/30.05.2008 г. за управление качеството на водите за къпане (обн. ДВ.бр. 53/10.06.2008 г., изм. и доп. ДВ. бр.5/18.01.2013 г.);
- Наредба №6 за емисионни норми за допустимо съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти (ДВ, бр.97/2000 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.24/23.03.2004 г.);
- Наредба №7/14.11.2000 г. за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места (ДВ, бр. 98/01.12.2000 г.);
- Наредба № 9/2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (обн. ДВ., бр. 30/2001 г., посл. изм. и доп. ДВ., бр.102/12.12.2014 г.);

- Наредба за реда и начина на оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (приета с ПМС № 201/04.08.2016 г., обн., ДВ., бр.63/12.08.2016 г.).

2.2.5. Защита на природата

Националното законодателство покрива опазването на биологичното разнообразие и устойчивото използване на неговите компоненти, като фокуса е поставен основно върху опазването, отколкото върху устойчивото използване. Общите принципи и мерки за опазване на биологичното разнообразие са описани в ЗООС. Опазването и устойчивото ползване на биологичното разнообразие в страната е регламентирано в следните закони:

- Закон за биологичното разнообразие (ДВ, бр. 77/ 09.08.2002 г., посл. изм. ДВ, бр.98/27.11.2018 г.);

- Закон за защитените територии (ДВ, бр. 133/ 11.11.1998 г., посл. изм. ДВ, бр. 1/03.01.2019 г.);

- Закон за лечебните растения (ДВ, бр. 29/ 07.04.2000 г., посл. изм. ДВ, бр. 96/01.12.2017 г.);

- Закон за лова и опазване на дивеча (ДВ, бр. 78/2000 г., посл.изм. и доп.ДВ. бр.74 /20.09.2019 г.);

- Закон за рибарството и аквакултурите (ДВ, бр. 41/2001г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.98/13.12.2019 г.) и подзаконовите нормативни актове към тях:

- Наредба за условията и реда за разработване на планове за управление на защитени територии (ДВ, бр.13/2000 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.55/07.07.2017 г.);

- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (ДВ, бр. 73/11.09.2007 г., посл.изм. и доп.ДВ.бр.94/30.11.2012 г.);

- Наредба № 2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, издадена от министъра на околната среда и водите (ДВ бр.14/20.02.2004 г.);

2.2.6. Индустриално замърсяване и управление на риска

Транспонирането на изискванията се осигурява от следните нормативни актове:

- Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (ДВ.бр.43/ 29.04.2008 г., посл .изм. и доп.ДВ. бр.58/18.07.2017 г.);

- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ДВ,бр.25/18.03.2003 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.67/23.08.2019 г.);

- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (ДВ. бр.57/02.07.2004 г., посл.изм. и доп.ДВ. бр. 67/23.08.2019 г.);

- Наредба за условията и реда за определяне на отговорността на държавата и за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация (ДВ,бр.66/30.07.2004 г., посл.изм. и доп. ДВ. бр.96/06.12.2011 г.);

- Наредба за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни (ДВ. бр. 80/09.10.2009 г., посл.изм. и доп. ДВ. бр.67/23.08.2019 г.);

Страната успешно приключи изпълнението на поетите ангажменти в процеса на транспониране на Европейското законодателство по химикалите и предотвратяването на големи промишлени аварии, в хармонизирано национално законодателство за управление на химичните вещества и препарати, и предотвратяване на големи промишлени аварии.

2.2.7. Химикали

Обществените отношения в страната, свързани с контрола и управлението на химичните вещества и препарати, като фактор, който въздейства на околната среда и човешкото здраве, са регулирани в редица нормативни актове с различен ранг - закони, наредби, правилници и др.

- *Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (обн., ДВ, бр. 10/ 04.02.2000 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 17/26.02.2019 г.).* Той урежда условията и реда за пускането на пазара, търговията, вноса, износа и употребата на химични вещества и смеси, държавния контрол върху тях, както и правата и задълженията на физическите и юридическите лица, осъществяващи горепосочените дейности, с цел защита на здравето и живота на хората и опазване на околната среда и в съответствие с изискванията на европейското законодателство. ЗЗВВХВС създава правно основание за приемане на редица подзаконовни нормативни актове по прилагането му.

2.2.8. Генетично модифицирани организми

- *Закон за генетично модифицирани организми (обн. ДВ бр.27/29.03.2005 г., посл.изм. ДВ, бр.58 от 18 Юли 2017 г.).*

2.2.9. Шум

Контролът и управлението на шума, като фактор, който въздейства на околната среда и човешкото здраве, се регулират частично в редица, недостатъчно обвързани помежду си нормативни актове с различен ранг - от закон до ведомствени наредби и нормативи.

- *Закон за защита от шума в околната среда (ДВ, бр. 74 / 13.09.2005 г., в сила от 01.01.2006 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр.60 от 30.07.2019 г.).*

- *Наредба № 6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението;*

- *Наредба за съществени изисквания и оценяване съответствието на машини и съоръжения, които работят на открито, по отношение на шума, излъчван от тях във въздуха. (обн.ДВ, бр. 11/2004 г., посл. изм. ДВ, бр.37/08.05.2007г.).*

2.2.10. Ядрена безопасност и защита от радиация

С приемането на *Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ДВ, бр.63/28.06.2002 г., посл. изм. ДВ, бр. 17/25.02.2020 г.)* се въвежда Член 33 и Член 37 от Договора Евратом и се позволява въвеждане в българското законодателство на достиженията на правото на ЕС в областта на ядрената безопасност и радиационна защита. Приети и влезли в сила са следните подзаконовни актове:

- *Наредба за условията и реда за определяне на зони с особен статут около ядрени съоръжения и обекти с източници на йонизиращи лъчения, приета с ПМС №187/2004 г., (посл. изм. ДВ, бр.55/07.07.2017 г.)*

- *Наредба за основните норми на радиационна защита, приета с ПМС № 190/2004 г. (обн.ДВ, бр.76/05.10.2012 г.).*

- Наредба за радиационна защита при дейности с източници на йонизиращи лъчения, приета с ПМС 200/2004 г. (обн.ДВ,бр.74/24.08.2004 г., посл. изм. ДВ, бр.76/05.10.2012 г.).

3. Мерки за осъществяване на политиките в областта на околната среда.

3.1. Превантивни мерки

3.1.1. ОВОС за инвестиционни намерения

Процедурата по ОВОС в България е въведена през 1991г. със Закона за опазване на околната среда. Регламентираната процедура е съобразена с Директива на ЕС (85/337/ЕЕС) и въвежда превантивната дейност, като основен принцип на управление на околната среда.

Пълно транспониране на изискванията на Директива 85/337/ЕЕС, изменена и допълнена с Директива 97/11/ЕС е постигнато с новия ЗООС и с Наредбата за условията и реда за извършване на ОВОС на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии, приета през 2003г. (обн. ДВ. бр.25/18.03.2003 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.67 от 23.08.2019 г.) Приложение № 1 на ЗООС съдържа списък на инвестиционните предложения, които са предмет на задължителна ОВОС, а Приложение № 2 - инвестиционни предложения, за които се извършва преценяване на необходимостта от ОВОС.

Общините/кметствата са пряко ангажирани в процеса на ОВОС чрез подпомагане на провеждането на консултации със засегнатото население и общественост и създаване на организация за провеждане на общественото обсъждане на доклада за ОВОС.

Оценката на въздействие върху околната среда се извършва в най-ранния етап на инвестиционния процес. Предвид някои допълнителни етапи в процедурата се издават два вида решения – решение за преценяване на необходимостта от ОВОС и решение по ОВОС.

През последните години ОВОС се утвърди като важен инструмент за идентифициране на неприемливите и неблагоприятните въздействия върху околната среда и мерките за тяхното предотвратяване или смекчаване. Тези цели се постигат чрез прилагането на систематичен анализ на предложената дейност по отношение на последствията върху съществуващата околна среда, като чрез промени в проекта могат да бъдат предвидени и отстранени неблагоприятните екологични въздействия.

3.1.2. Екологична оценка (ЕО) на планове и програми

Изискванията на Директива 2001/42/ЕС са транспонирани в ЗООС. Предвидено е преценяване на необходимостта от изготвяне на ЕО на планове и програми, провеждане на консултации с компетентните органи по околна среда и засегнатата общественост, регламентирана е процедура при предположения за трансгранично въздействие, мерки за наблюдение и контрол при прилагането на плана или програмата.

Тази директива се базира на принципа на предотвратяване на вредните въздействия. Изяснено е за кои планове и програми следва да се извършва ЕО в България, а именно в следните области: селско стопанство, горско стопанство, рибарство, транспорт, енергетика, управление на отпадъците, управление на водните ресурси и промишленост, включително добив на подземни богатства, далекосъобщения, туризъм, устройствено планиране и земеползване, когато тези планове и програми очертават рамката за бъдещото развитие на инвестиционни предложения, включени в Приложения № 1 и 2 на ЗООС.

ОВОС и ЕО са инструменти за превантивен контрол, подпомагащи вземането на крайно решение за одобряване или отхвърляне съответно на инвестиционни предложения, планове и програми. Разликите между ОВОС и ЕО са свързани основно с вида на предмета на оценката, което е предпоставка за различния в подхода, методологията и процедурата.

3.1.3. Комплексните разрешителни (КР)

Комплексните разрешителни ефективно се прилагат от началото на м. април 2003 г., като основен инструмент за предотвратяване и контрол на замърсяването на околната среда, предизвикано от работата на определени промишлени инсталации.

С приемането на ЗООС и Наредбата за условията и реда за издаване на КР за изграждането и експлоатацията на нови и експлоатация на действащи промишлени инсталации и съоръжения е постигнато пълно транспониране на изискванията на Директива 96/61/ЕС в българското законодателство.

Министърът на околната среда и водите или упълномощено от него лице е компетентен орган за издаването, преразглеждането, актуализацията и изменението на КР за инсталации и съоръжения в обхвата на ЗООС, поддръжка на информация за най-добри налични техники (НДНТ); поддръжка на информация за Методики за прилагане на НДНТ; методическо подпомагане на ИАОС и РИОСВ; поддържане на регистър с данните от издаването, преразглеждането, актуализацията и изменението на КР; създаване и поддържане база данни за емисионните норми за различните промишлени дейности, за които се издават КР. ИАОС отговаря за: изготвяне проектите за КР; поддържане публична информация за резултатите от изисквания с КР, мониторинг; изпращане на информация в Европейския регистър на емисиите на вредни вещества. Директорът на съответната РИОСВ е компетентен орган за издаването, преразглеждането, актуализацията и изменението на КР за инсталации и съоръжения извън обхвата на Приложение 4 на ЗООС, при подаване на заявление по инициатива от съответния оператор.

3.1.4. Пазарно - ориентирани мерки

ЗООС определя рамката на политиката по опазване на околната среда, в т.ч. прилагането на икономически инструменти и финансови механизми за управление на околната среда, които намират конкретно изражение в специалните екологични закони:

- Екологични продуктови такси

В ЗУО са въведени такси за пневматични гуми, за батерии и акумулатори, и за автомобили. Таксите се заплащат от производителите и вносителите на такива продукти. От 2004 г. е въведена такса върху опаковки, като инструмент за прилагане на Директивата за опаковки и отпадъци от опаковки.

- Потребителски такси

Домакинствата и фирмите заплащат такси за твърди битови отпадъци, водоснабдяване, канализация и пречистване на водите. Таксите за битови отпадъци постъпват в общинските бюджети, а таксите за водоснабдяване, канализация и пречистване на водите се заплащат на В и К дружествата.

- Такси за използване на природни ресурси

Таксите за правото на водоползване и/или разрешено ползване на воден обект са дефинирани в ЗВ. За разрешителните които се издават от кмета на общината, таксите постъпват в общинския бюджет.

Със Закона за лечебните растения се регламентира заплащането на такси за ползване за събиране на билки и генетичен материал от диворастящи и за култивирани лечебни растения. Таксите постъпват в съответния общински бюджет или Държавно горско стопанство в зависимост от терена от който са събрани лечебните растения.

Със Закона за концесиите и специалните закони, се регламентира предоставянето на концесия на редица природни ресурси: гори, минерални води, подземни природни богатства

и др. изключително държавна собственост. Концесионерите заплащат на държавата концесионни такси.

Основна форма е финансиране на общински публични екологични проекти - основно в областта на водоснабдяване, канализация и пречистване на водите и управление на отпадъците. Източници на финансирането са държавния бюджет (ДБ), Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) и в известна степен - общинските бюджети. Финансират се от ПУДООС и екологични проекти на фирми под формата на кредити при облекчени условия.

3.1.5. Доброволни ангажименти на предприятията

Това са най-новите инструменти за управление на околната среда в България. От една страна, те не са задължителни за прилагане от съответните организации, а от друга, са в състояние съществено да подпомогнат предприятията при въвеждането и спазването на „задължителни“ изисквания.

В България след приемането на стандарта ISO 14001 (1998 г.) постепенно започна процес на въвеждане на системи за управление по околната среда и тяхното сертифициране.

III. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. Природо-географски фактори и териториално-административна характеристика

Географско местоположение

Община Гурково съгласно административно-териториалното устройство на Република България е в границите на административна област Стара Загора, която е сред петте най-големи области в страната след Софийска, Бургаска, Пловдивска и Варненска. Област Стара Загора е разположена в Централна Южна България и обхваща територия от 5 151,1 кв. км. В областта е съсредоточено 4.7% от цялото население на страната, по този показател областта се нарежда на пето място. Две трети от населението живее в градовете от областта, най-големи от които са Стара Загора, Казанлък, Чирпан, Раднево. Средната гъстота на населението е сравнително висока - около 86 души на кв.км. Териториално-селищната основа на област Стара Загора включва 206 населени места, от които 10 града и 196 села.

В област Стара Загора функционират 11 общини - Община Стара Загора, Община Братя Даскалови, Община Гурково, Община Гълъбово, Община Казанлък, Община Мъглиж, Община Николаево, Община Опан, Община Павел баня, Община Раднево и Община Чирпан

Фиг. 1: Географско положение на община Гурково

Община Гурково е една от най-младите общини в Република България. Създадена с Указ №310/05.08.1997г. на Президента на Република България.

Общината заема територия от 292 кв. км и включва единадесет населени места, с административен център гр. Гурково.

Община Гурково е разположена в Централна България в източния край на Розовата долина, между Стара планина и Средна гора. Територията ѝ граничи с тази на общините Твърдица, Николаево, Казанлък, Стара Загора и Велико Търново.

На изток граничи с община Твърдица, на запад с община Николаево, на юг с община Нова Загора, на север с община Велико Търново и на североизток с община Елена.

През територията на общината преминават: Първокласен път - I - 6 София - Казанлък - Гурково - Бургас, който се дублира с ж.п. линия „София - Бургас“ и път - II - 55 - Русе - Велико Търново - Гурково - Свиленград - /Проход на Републиката/. Тези две транспортни оси са гръбнака на развитието на основните селища на общината - гр. Гурково и с. Паничерево. През общината преминава и ж.п. линията София - Карлово - Бургас. Двата транспортни коридора определят кръстопътното разположение на община Гурково и на нейния административен център и е предпоставка за едно перспективно развитие на общината не само като транспортно - комуникационен център.

Гр. Гурково се намира на 37 км източно от гр. Казанлък, 42 км североизточно от гр. Стара Загора, 26 км северозападно от гр. Нова Загора, 54 км на запад от гр. Сливен и 64 км на юг от гр. Велико Търново.

Разположението на два от основните за страната автомобилни пътища в посока изток-запад (главен път I-6 Кюстендил –София –Карлово -Бургас) и север- юг (Европейски транспортен коридор № 9 от Европа през Дунав до Бяло море) и успоредно преминаващите железопътни линии е определящо по отношение формирането на селищната система и транспортната мрежа на общината. Републиканските пътища – I, III клас обхващат 515 дка от територията на общината, а четвъртокласните, местни и ведомствени - 80,8. Пътищата от републиканската пътна мрежа, преминаващи през или в непосредствена близост до общинските територии (международен транспортен коридор № 9 преминава на 2 км от

общината през прохода Хаинбоаз) са в относително добро състояние и отговарят на националните ни стандарти.

През територията на община Гурково преминава част от главната железопътни линия София – Казанлък – Карнобат – Варна.

Това географско местоположение на общината е предпоставка за развитието на потенциала ѝ като транспортно-комуникационен център и представянето ѝ като привлекателно място за външни инвестиции.

1.2.Релеф

Релефът на Община Гурково се разделя на три геоморфоложки района: Старопланински, Средногорски и равнинен.

Старопланинският район има планински характер с подчертано вертикално разчленение (чувствителни разлики в надморските височини). От централното било на Стара планина се спускат на юг големи, ясно изразени била. От тези по-главни била се отделят множество други второстепенни, склоновете на които се спускат стръмно, на места урвесто, към реките и доловете.

Средногорският район на лесничейството има хълмисто-предпланински релеф. Най-ясно е изразено централното било на Сърнена Средна гора. Второстепенните била са заоблени и завършват на север в работните земи, снижавайки се постепенно с малък наклон.

Третият район, равнинният, е ясно очертан: на юг от стръмните склонове на Стара планина и на север от полегатите склонове на Сърнена Средна гора. В него се издигат единични хълмове - "Черешака" до с.Паничерево и "Дъждовника" на север. През средата му протича р.Тунджа, вливаща се в яз."Жребчево".

Най-високата точка в общината е връх Каменска могила 1251,4 м. Най-ниската точка е 265 м н.в. и се определя от високите води на яз."Жребчево".

Най-южната част на общината (южно и югозападно от язовира) се заема от северните склонове на Сърнена Средна гора. Тук максималната височина е връх Трите върха 736,1 м., разположен на границата с общините Стара Загора и Николаево.

Преобладават терени с надморска височина от 400 до 800 м, 70,5% от дървопроизводителната площ. Средната надморска височина е 660 м. Средната надморска височина на гр. Гурково е 324 м.

1.3.Геоложки строеж

На север от махала Ханова лъка (с.Пчелиново) основните скали са описани като мергели. Срещат се глинести лиски и песъчливи мергели с въглищни пластове между тях. Лесно се поддават на изветряне, като образуват дебел слой скален рохляк с голямо почвено плодородие. Напукани са вертикално и хоризонтално.

Шистите са представени от глинести лиски, кристалинни и амфиболитови шисти, мраморни и варовити прослойки, по-рядко и въглищни пластове. Заемат голяма част от територията на лесничейството. Срещат се на север от гр. Гурково и с.Конаре, като са разпространени по границата с ОбщинаТвърдица и на запад от нея. Срещат се също в най-северозападната част на лесничейството, както и в най-южната му част в района на Сърнена Средна гора. Те са вертикално и хоризонтално напукани, и в повечето случаи изветрели на повърхността.

На север от с. Димовци, на северозапад от гр.Гурково, на север от шосето Казанлък - Гурково и в северните части на Сърнена гора са разпространени южнобългарските гранити. Тези от Сърнена гора са мусковитов и биотитов гранит, а останалите са смесени с порфирен фелдшпат.

Пясъците и чакълите са разпространени по поречието на р. Тунджа и най-долната част на р.Радова. Срещат се и южно от с. Конаре. Те са силно изветрели и податливи на ерозия.

Локално в района на общината се срещат и мрамори, които са разпространени югоизточно от с.Паничерево.

1.4.Климат

Непосредствената близост до Стара планина и котловинния характер на терена, обуславят климатичните условия. Стара планина е своеобразна бариера за студените континентални маси, нахлуващи на север и североизток, като действието им частично се омекотява.

Според климатичната класификация, Община Гурково попада в две климатични подобласти - Преходно-континентална и Умерено-континентална. В Преходно-континенталната климатична подобласт част от лесничейството попада в климатичния район на Източните задбалкански полета (350-500 м н.в.) и Задбалканския нископланински климатичен район – Западна и Централна част (500-1000 м н.в.). В Умерено-континенталната климатична подобласт се намира високата част от общината, която попада в Планински климатичен район - Среднопланинска част (1000-2000 м н.в.).

Средногодишната температура на въздуха варира от 10,7°C за ниските части на общината до 7,7°C за високите му части. Най-ниска е средната температура през януари, която спада до -2,5°C, а най-висока е през юли 21,4°C. Абсолютния годишен температурен минимум е -30,5°C измерен за станция Казанлък, като в същата станция е измерен и абсолютния годишен температурен максимум от 40,5°C.

От значение е периодът през който средната температура на въздуха се задържа устойчиво над 10°C, защото през този период е активната вегетация на дървесните видове. Продължителността му за ниските части на общината е около 193 дни, а за високите около 156 дни.

Късните пролетни и ранните есенни мразове настъпват след началото и преди края на усилената вегетация, което в отделни години води до измръзване и повреди на дървесната растителност.

Сезонното разпределение на валежите се отличава със зимен минимум (105-200 л/кв.м) и летен максимум (190-400 л/кв.м). Средното количество на годишните валежи е от 650 до 1150 л/кв.м. Валежната сума, както по месеци така и годишно е различна в различните климатични райони, като има ясно изразено увеличение с увеличаване на надморската височина.

По данни от “Климатичен справочник на Република България”-станция Казанлък, средната продължителност на дните със снежна покривка за ниските части на общината е 75 дни, а за високите му части е 132 дни.

В района на Община Гурково най-чести са северозападните ветрове, които духат почти през цялата година.

В заключение може да се каже, че климата в Община Гурково се характеризира с изразени вертикални разлики, като стойностите на отделните климатични елементи са различни за ниските, средните и високите части на общината. Данни за температурата на въздуха и за количеството на валежите са представени в Таблица № 1.

Станция н.м.в.	Елемент	месец												сезон					год
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	год	
Казанлък	ср. $t^0 \geq$	-0,7	1,3	4,8	10,6	15,3	18,9	21	21	16,8	11,2	6,4	1,6	0,7	10,2	20,4	11,5	10,7	
	ср. max. $t^0 \geq$	3,8	6,3	10,3	16,7	21,4	25	27,8	28	24,1	18,1	11,5	6,1	5,4	16,1	26,9	17,9	16,6	
	ср. min $t^0 \geq$	-4,8	-3	-0,3	4	8,6	11,9	13,8	13,1	9,5	5,3	2,3	-2	-3,3	4,1	12,9	5,7	4,9	
	кол. валежи $\geq$	41	33	31	46	75	76	65	48	34	45	49	45	11,9	15,2	189	12,8	588	

Източник „Климатичен справочник на РБългария“

1.5. Полезни изкопаеми

Териториите за добив на полезни изкопаеми в община Гурково са намалели за последните 10 години и към настоящия момент заемат едва 0,02% от територията ѝ. По своя характер тези територии за заети основно от кариери за различни видове инертни и строителни материали.

Пясъците и чакълите са разпространени по най-долната част на р. Радова, като се срещат и южно от с. Конаре. Те са силно изветрели и податливи на ерозия.

На север от с. Димовци, на северозапад от общинския център гр. Гурково и в северните части на Сърнена гора са разпространени южнобългарските гранити. Основните видове са мусковитов и биотитов, които се срещат в Сърнена гора, а останалите са смесени с порфирен фелдшпат. Югоизточно от с. Паничерево се срещат и мрамори.

1.6. Почви

Горските почви на територията на Община Гуркова са представени от следните типове и подтипове: алувиална, алувиално-делувиална, канелена горска излужена, кафява горска тъмна, кафява горска преходна и кафява горска светла.

Таблица № 2

Типове горски почви	Площ в ха	%
алувиална	53,3	0,2
алувиално-делувиална	49	0,2
канелена излужена	1096 .0	51,1
кафява горска тъмна	5359,4	25,0
кафява горска преходна	4604,3	21,5
кафява горска светла	413,3	1,9
Всичко:	21446,3	100,0

Източник: ДЛ "Гурково"

Силно изразени ерозионни процеси на територията на Община Гурково не се наблюдават, но има отделни райони и водосбори на реки в които действа площната ерозия. Такива райони са площите на север от с. Конаре, на юг от с. Димовци и с. Брестова, водосборите на Стара река и Малката река в долните им части, водосборите на р. Лазова и р. Радова. На територията на общината се среща ерозия върху 829,1 ха или 3,6% от земите, стопанисвани от Държавно лесничество "Гурково", административна принадлежност РУГ – Стара Загора.

1.7. Поземлени и горски ресурси

Община Гурково е разположена в южните склонове на Стара планина (Тревненска и Елено-Твърдишка планина). Седем от единадесетте селища на общината имат статут на планински. По отношение на горското растително райониране на страната, община Гурково се намира в долния равнинно-хълмист подпояс на листопадните дъбови гори между 0 и 550 м.н.в. Тук преобладават чистите и смесени гори от благун, цер, космат дъб, келяв габър с подпояс от смрадлика, трънка, шипка и др. От цялата територия на общината 70% е горски фонд, а земеделските земи са 24%. Делът на обработваемата земя е 67% от общата площ на земеделските земи. Климатичните и почвените условия са благоприятни за развитието на етерично-маслени култури /роза, лавандула/ и лозя. Отглеждат се и зеленчуци, пшеница, ечемик, овощни дървета и др. Развито е планинското животновъдство.

Основните стопански структури, осъществяващи дейност в отрасъл горско стопанство са: Държавно горско стопанство гр. Гурково (осъществява дейността по управлението и стопанисването на горския фонд).

- *Земеделските територии*

От цялата територия на общината 22,9% са земеделски земи. Делът на обработваемата земя е 67% от общата площ на земеделските земи. Това до голяма степен предопределя и неговите възможности за развитие на аграрния сектор като алтернативен и водещ в икономиката на общината.

Земеделските територии са около 24835 дка. Обработваемата земя заема 67% от земеделските територии и е с обща площ 16639 дка. На човек от населението се падат по 3 дка обработваема земя, което е по-малко от средното за страната - 6,3 дка/човек.

Изградените поливни площи са малко, а напоителните системи и хидротехническите съоръжения на територията на общината са напълно разрушени и амортизирани.

Останалата част от земеделските земи е разпределена както следва:

— Мери и пасища	- 13358 дка
— Ливади	- 6516 дка
— Ниви	- 1993 дка
— Изоставени ниви	- 1811 дка
— Лозя	- 878,7 дка
— Индустр. култури	- 195 дка
— Овощни градини	- 81,8 дка

• Горските територии

Площта на горите на територията на Община Гурково, стопанисвани от ДЛ “Гурково” е 22906,7 ха, от която гори с държавно значение. Предмет на лесоустройствен проект са 22757,5 ха. и гори в селскостопанския фонд (ССФ) са 149,2 ха.

За горите в ССФ е изработен отделен лесоустройствен проект.

От площта, предмет на устройство, 21302,4 хектара (93,6%) е залесена. От залесената площ 14478,1 ха (63,6%) са естествени насаждения и 6824,3 ха. (36,4%) са култури.

Горските територии са горите, голините /земи за залесяване/, недървопроизводствени земи/поляни, ливади, ниви, нелесопригодни голини и площи, ерозиран почви (терени), горски пътища, просеки, скали, морени, грохоти, сипеи, пясъци, ями, кариери, табани, зас- троени площи, дворни места, временни складове, горски разсадници, водни течения и пло- щи и други негодни за залесяване горски площи, и други територии, предназначени за гор- скостопанска дейност/, карстови образowania и защитни горски пояси.

Дървесните видове са представени от: смърч, бял бор, черен бор, дъб, благун, цер, га- бър, бяла акация, бяла тополя, черна елша, бреза, сребролистна липа, бук, трепетлика и други.

Горският фонд на Община Гурково е 131,188 дка, възстановена гора по ЗВСГЗГФ с Ре- шение №13/06.01.1997г. на ПК”ОСЗГ” гр. Мъглиж, регистрирана в ДГС гр. Гурково.

Разпределението на горския фонд по населени места е както следва:

- Землище гр.Гурково - 104,169 дка.
- Землище с. Паничерево - 27,019 дка.
- *Общо: 131,188 дка.*

1.8. Територия и населени места вОбщината

Община Гурково заема територия от 292 кв. км. Община Гурково е с относително ниска гъстота на селищната мрежа - 3,8 селища на 100 кв. км. територия.

За Старозагорска област този показател е 3,7 селища на 100 кв.км., а за страната 4,8 селища на 100 кв.км. Средната гъстота на населението е 17,5 д./км², което е значително под средното за областта - 64,8 д./км и средната за страната - 66,3 д./км .

Състои се от 11 населени места (гр. Гурково, с. Брестова махала, с. Дворище, с. Димовци, с. Жълтопоп, с. Злати рът, с. Конаре, с. Лява ръка, с. Паничерево, с. Пчелиново, с. Жерговец) с административен център гр. Гурково. От общо единадесет селища в община Гурково седем имат статут на планински селища.

Кметство с. Паничерево е разположено в полите на Средна гора, в източния край на Розовата долина. На север от селото се издига хълма “Ямурджа”, който служи като преградна стена за северни ветрове, идващи от прохода “Хаин боаз”. На два километра южно от Паничерево се намира Средна гора, богата на дивеч, люляк и пасища. На източният край на селото се намира язовир Жребчево, разположен на

дължина 18 км. И широчина 3 км.

Кметство с. Конаре е разположено в южните поли на Стара планина на площ от 1 кв. км. Ландшафтът на селото е много разнообразен, с красиви старопланински местности, просторни поляни и плодородно поле. На юг се намира язовир Жребчево, в който се влива преминаващата през селото Стара река. Климатът е преходноконтинентален.

Кметско наместничество с. Пчелиново е разположено по протежение на Прохода на републиката и към него се включва и с. Злати рът.

Кметско наместничество с. Лява река - разположено е в Стара планина. Самото село е разположено по течението на река, идваща от планината река Лява река, от където идва името на селото.

Кметско наместничество с. Димовци, включва и населените места - с. Брестова, с. Дворище, с. Жълтопоп и с. Жерговец. Разположени са на наклонено плато, по южните склонове на Предбалкана на площ от около 20 кв. км. Средната надморска височина е 450 м.

Отдалечеността на град Гурково до останалите населени места в Общината е показана в следната таблица:

НАСЕЛЕНО МЯСТО	КМ
с. Дворище	10
с. Димовци	6
с. Жълтопоп	9
с. Злати рът	15
с. Конаре	6
с. Лява река	20
с. Паничерево	10
с. Пчелиново	10
с. Жълтопоп	10

2. Социално-икономически фактори

2.1. Демографска и социална характеристика

2.1.1. Брой и динамика на населението

Населението на община Гурково възлиза на 5 658 души (съгласно данни на ГРАО към 15.09.2020 г.), разпределено неравномерно в 11 населени места. Най-голяма част от него живее в административния център - гр. Гурково - 3198 жители. Следват кметство с. Паничерево - 2024 жители, кметство с. Конаре - 375 жители, кметско наместничество с. Пчелиново, към което се включва и село Злати рът - общо 29 жители, кметско наместничество с. Лява река - 20 жители и кметско наместничество с. Димовци, с прилежащи населени места - с. Брестова, с. Дворище, с. Жълтопоп и с. Жерговец - общо 12 жители.

По общия брой на населението, общината попада в групата на много малките общини (до 10 000 души). Разпределението на жителите по населени места е неравномерно. Повече от половината (56,5%) от населението на общината е съсредоточено в гр. Гурково. В гр. Гурково, с. Паничерево и с. Конаре живее 98,9% от населението на общината.

Село Паничерево е 35,7% от цялото население на общината. В село Конаре

живеят 6,6% от населението на общината. Населението в селата Лява река, Димовци и Пчелиново е предимно от възрастни хора.

Населението по постоянен и настоящ адрес в община Гурково към 15.09.2020 е както следва:

Населено място	Постоянен адрес - общо	Настоящ адрес - общо	Постоянен и настоящ адрес-общо
гр.Гурково	3198	3035	2851
с.Б естова	0	3	0
с.Дворище	2	6	2
с.Димовци	9	41	6
с.Жълтопоп	1	5	1
с.Злати рът	10	11	9
с.Конаре	375	380	313
с.Ляв река	20	34	12
с.Паничерево	2024	1964	1886
с.Пчелиново	19	38	15
Всичко за общината	5658	5517	5095

Население на Община Гурково по пол и местоживееене

По общия брой на населението, общината попада в групата на много малките общини (до 10 хил.д.). От посочените, в най-обобщен вид демографски данни се очертава тенденция на демографска стагнация. Увеличението от 20 души в броя на населението общо за изследвания 2014-2019 г. период, не дава основания да се говори за наличието на демографски бум или демографска криза, които са характерни за страната като цяло и за много от малките общини.

Средната гъстота на населението на община Гурково е 17,08 д/кв.км.

Общо(бр.)				В градовете (бр.)			В селата(бр.)		
годи- ни	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2014	5008	2498	2510	2705	63	1342	2303	1135	11 8
2015	4988	2 00	2488	2707	1372	35	2281	1128	1 5
2016	5003	2508	2495	2722	13 87	1335	2281	1121	1160
2017	5002	2494	2508	2735	13 1	1344	2267	1103	1164
2018	4987	2490	2497	2723	1387	1336	2264	1103	1161
2019	5028	2513	2515	2729	1376	1353	2299	1137	1162

Източник: НСИ 2020 www.nsi.bg

В териториален разрез броят на населението се характеризира с подчертани дис-пропорции в неговата локализация. Към 2019 г. повече от половината (54,27%) от населението на общината е съсредоточено в гр. Гурково, а останалата част (45,72%) в селата. Динамиката в броя на населението на общинския център се характеризира със същата особеност, която е

валидна за общината като цяло, т.е. с определена стагнация. Това личи от данните по-горе за броя на населението през анализирания 2014-2019 години.

Динамиката в броя на населението на гр. Гурково показва, че то се увеличило с 24 души за целия период 2014-2019 г. Колебанията в този брой в отделните години не са големи, което дава основания да се твърди за наличието на относително стабилно демо-графско развитие на общинския център.

Съгласно стратегията за развитие на образованието в община Гурково (Решение № 428/2014 на ОС - Гурково), етническата характеристика на общината е следната: българско население – 65 % , роми около 33 % и 2% други от населението на общината. Голяма е концентрацията на ромско население в кварталите „Лозенец – юг” и „Лозенец – север” в гр. Гур-ково и с.Паничерево.

2.1.2. Структура на населението на Община Гурково по пол, възраст и местоживееене.

Структурата на населението (5008 души) по категории на община Гурково към 31.12.2019 г. е както следва:

1. Население под трудоспособна възраст – 1012 души или 20,20% от населението на общината, при 15,00% за област Стара Загора.

2. Население в трудоспособна възраст - 3116 души или 62,22 % от населението на общината, при 58,10% за област Стара Загора. Делът на мъжете в трудоспособна възраст 1646 или 52,82%, а този на жените е 1470 или 47,18%.

3. Население в надтрудоспособна възраст – 900 души или 17,98% от населението на общината, при 22,6% за област Стара Загора.

Коефициентът на възрастова зависимост показва броя на лицата от населението в „зависимите” възрасти (населението под 15 и на 65 + години) на 100 лица от населението в „независимите” възрасти (от 15 до 64 години). За община Гурково този показател е 61,36% при 60,30% за област Стара Загора.

Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира чрез коефициента на демографско заместване, който показва съотношението между броя на вли-защите в трудоспособна възраст (15-19 години) и броя на излизащите от трудоспособна възраст (60-64 години). Към 31.12.2019 г. в община Гурково това съотношение е $328/298 = 1,10$, което означава, че на един излизащ от трудоспособна възраст се замества от 1,1 влизащ в трудоспособна възраст.

Спрямо 2018 год., забелязва се тенденцията на запазване групата на хората в под трудоспособна възраст (1010 души) и намаляване на групата в над трудоспособна възраст(902 души), без резки флуктоации, което означава, чене се забелязва значимо състаряване на населението.

През 2019 г. делът на населението наобщина Гурково над 65 години представлява 17,97%,а тези над 80+ - 4,03%

За в бъдеще,протичащите миграционни процеси неминуемо ще доведе не само до намаляване на населението в трудоспособна възраст, но до ограничаване на работната сила в общината.

Отчитайки този факт Общинското ръководство през следващия програмен период трябва да засили вниманието си върху социалните и здравните услуги на територията на общината.

Към
брой

31.12.2019

години	община Гурково			град			села		
	общо	мъже	ж е н и	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
	5028	2513	2515	2	1376	1353	2299	1137	1162
0 -4	366	182	184	194	92	102	172	90	82
5 - 9	349	182	167	179	91	88	170	91	79
10-14	297	158	13	156	88	68	141	70	71
15- 9	328	172	156	186	102	84	142	7	72
20-24	61	144	117	132	70	62	129	4	55
25-29	324	165	159	147	78	69	177	87	90
30-34	324	175	149	171	98	73	153	77	76
35-39	337	170	167	183	95	88	154	75	79
40-44	350	206	144	183	107	76	167	99	68
45-49	326	177	149	186	102	84	140	75	65
50-54	296	165	131	160	95	65	136	70	66
55-59	272	133	139	164	74	90	108	59	49
60-64	298	139	159	175	85	90	123	54	69
65-69	271	120	151	164	83	81	107	37	70
70-74	238	87	151	135	47	88	103	40	63
75-79	189	70	119	97	35	62	92	35	57
80+	202	68	134	117	34	83	85	34	51

Източник НСИ 2020 www.nsi.bg

Средногодишно население на Община Гурково

Анализът на Средногодишният брой на населението на община Гурково следва логиката, посочена в т.4.3.1.2.

През отчетния период 2014-2019 г., средногодишният брой на населението на община Гурково е 5004,5, като в общинския център този брой е 2721,0, а за селата –2283.

(брой)

години	общо	в градовете	в селата
2014	5029,0	2722,0	2307,0
2015	4998,0	2706,0	2292,0
2016	4995,5	2714,	2281,0
2017	5 02,5	2728,5	2274,0
2018	4994,5	2729,0	2265,5
2019	5007,5	2726,0	2281,5

Източник НСИ 2020 www.nsi.bg

Естествено движение на населението в Община Гурково

Един от основните демографски фактори даващи отражение върху числеността на населението са фактическите параметри на показателите формиращи неговия естествен прираст – раждаемост и смъртност. Анализите и оценките за състоянието и очертаващите се тенденции в естественото движение на населението са важни от гледна точка на стратегическите насоки за развитието на общината.

Като цяло, естественият прираст на населението в община Гурково е с отрицателни величини за целия изследван период (2014 – 2019), с изключение на 2015 г..

Данните за броя на родените в община Гурково очертават една общо взето бла-гоприятна тенденция. От общо родени 65 деца през 2014 г. този брой в 2019 г. нараства на 79 деца, т.е. бележи ръст от 21,53%. Смъртността също бележи тенденция към намаляване. Умрелите през 2014 са общо 87 бр., а тези през 2019 са 83 бр., т.е. намаление с 4.59% за анализираният период

Коефициентът на детската смъртност в община Гурково е 16,57‰.

Отрицателният естествен прираст показва, че при запазване на тази тенденция ще се ограничи възможността за естественото възпроизводство на населението през следващите години. Този проблем ще рефлектира и върху бъдещата възрастова структура на населението в общината, както и върху трудовия пазар.

Година	Живородени (брой)	Умрели (брой)	Умрели деца на възраст до 1 годи на (брой)	Естествен прираст (бр й)
2014	65	87	1	-22
2015	79	70	2	9
2016	58	80	-	-22
2017	73	94	0	-21
2018	66	67	2	-1
2019	79	83	0	-4

Източник НСИ 2020 www.nsi.bg

Механично движение на населението по пол и местоживее в Община Гурково.

Вторият фактор, оказващ въздействие върху броя на населението засяга неговото механично движение. Механичният прираст като демографски показател е резултат от разликата между броя на заселените и на изселените.

Анализът показва, че: а/ заселваните в общинския център са 383 души, а изселванията – 305 души; б/заселванията през периода в селата са общо 226 бр., а изселванията-185 бр.

Тези данни показват, че съществува миграционно движение към центъра на общината, нокато цяло, механичният прираст на населението на общината е положителен.

Общо за периода 2014-2019 г. общият брой на заселените в община Гурково са 609 души, а изселените са общо 570 души, т.е. механичното нарастване на население с 39 души.

години	(брой)								
	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общ	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2014									
общо	59	25	34	79	33	46	-20	-8	-12
градовете	39	17	22	55	22	3	-16	-5	-11
селата	20	8	12	4	11	13	-4	-3	-

2015									
общо	6	37	29	95	45	50	-29	-8	-21
градовете	31	20	11	50	23	27	-19	-3	-16
селата	35	17	18	45	22	23	-10	-	-5
2016									
общо	114	60	54	77	33	44	37	27	10
градовете	83	48	35	51	21	30	32	27	5
селата	31	2	9	26	12	14	5	-	5
2017									
общо	133	65	68	113	51	62	20	14	6
градовете	97	51	46	70	29	41	27	22	
селата	36	14	22	43	22	21	-7	-8	1
2018									
общо	98	41	57	112	42	7	-14	-1	-13
градовете	58	27	31	72	27	45	-14	0	-14
селата	40	14	26	40	15	25	0	-1	1
2019									
общо	139	76	63	94	53	41	45	23	22
градовете	75	5	40	7	40	27	8	-	13
селата	64	41	23	2	13	14	3	28	9

Източник: НСИ 2020 www.nsi.bg

2.1.3. Трудова заетост

През третото тримесечие на 2020 г. общият брой на заетите лица на 15 и повече навършени години в област Стара Загора е 141.2 хил., от които 74.5 хил. са мъже и 66.7 хил. са жени. Коефициентът на заетост в областта е 53.0% (при 53.5% за страната), като в сравнение със същото тримесечие на 2019 г. намалява с 3.7 процентни пункта. Коефициентът на заетост при мъжете е 58.6%, а при жените - 47.9%, съобщиха от Териториално статистическо бюро - Югоизток.

През третото тримесечие на 2020 г. във възрастовата група 15 - 64 навършени години заетите лица са 138.1 хиляди. Коефициентът на заетост за населението в същата възрастова група е 71.1% (73.6% за мъжете и 68.5% за жените). В сравнение със същото тримесечие на 2019 г. коефициентът на заетост в тази възрастова група бележи спад с 4.4 процентни пункта.

Равнището на безработица в община Гурково към 31.12.2019 г. е 15,9 % - едно от високите в област Стара Загора и страната. В сравнение с 2018 год. тя е била 19,0 %, т.е. нивото на безработицата е спаднала с около 3,1 %, а спрямо 2017 г., където безработицата е в рамките на 24,4%, спадат е рамкитена 12,5%. В сравнение с 2014, видима е устойчива тенденция за намаляване на средното равнище на безработицата в община Гурково с повече от 45,55%

Показател	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Средно равнище на безработицата в %	34,9	31,0	28,4	24,4	19,0	15,9

Среден списъчен състав на наетите лица по трудово правоотношение-бр.	1177	1167	1099	1138	1110	...
Средногодишен брой безработни лица-бр.	515	458	420	360	280	235
Средно годишна работна заплата – лв.	8305	8885	9329	10454	11288	...

Източник: Дирекция „Бюро по труда“ –Казанлък

Броят на безработните лица за отчетният период също бележи значително намаление- от 515 бр. през 2014, до 235 бр. през 2019 год., т.е. намаление 2,19 пъти. В сравнение с общата безработица за страната, тази в община Гурково е далеч над средната. Устойчива е тенденцията на запазване на наетите лица по трудови правоотношения. Работната заплата от 8305 лв. през 2014 год. се е повишила на 11288 лв., т.е. ръст от 35,91%

показатели	Общо за 2019		Относителен дял в %
	За страната	Община Гурково	
Икономически активни хора	3 282 740	1 477	0,04%
Регистрирани безработни	194 715	235	0,12%
Безработни до 29 години включително	24 467	36	0,15%
Безработни повече от една година	44 383	7	0,06%
Равнище на безработица 2019 - %	5,6%	15,9%	...
Равнище на безработица 2018- %	6,2%	19,3%	...
Разлика 2019 – 2018 %	-0,2	-3,4	...

Източник: НСИ 2020

2.2. Икономически показатели

Оценките за икономическото състояние на община Гурково се определят основно от протичащите в реалния икономически сектор процеси, довели до съществени промени в редица отрасли на промишлеността, в аграрния сектори и други сектори.

Основните икономически отрасли в община Гурково са селското стопанство и промишлеността. Осъществяването на аграрната реформа, възстановяването на собствеността върху земеделските земи естествено доведе до разрушаване на съществуващите производствени структури в селското стопанство. В сравнение с промишлеността, производствената дейност в аграрния сектор е много по-успешна.

Горското стопанство запазва и дори разширява позициите си в икономическата база на общината. Основната стопанска структура осъществяваща дейност в този отрасъл е Държавно лесничейство – гр. Гурково, което управлява и стопанисва горския фонд.

Към 31.12.2019 икономиката на община Гурково се характеризира със следните показатели, посочени в *таблицата*

Предприятия (бр.)	Произведена продукция (хил. лева)	Приход и от дейността (хил. лева)	Нетни приходи от продажби (х. лева)	Разходи за дейността (х. лв.)	Печалба (х. лева)	Загуба (х. лв.)	Заети лица (бр.)	Възнаграждени (х. лева)	ДМА (х. лева)
9 029*	2 851 854	5 158 443	4 812 489	4 813 687	379 293	71 632	46 470	443 831	1 805 2 4
140**	68 953	90 222	75 257	87 787	3 154	1 057	1 007	10 884	65 027
1, 5%	2 41 %	1,74%	1,56%	1,82%	0,83%	1,47 %	2, 6%	2,45 %	3,60%
142***	62 896	80 755	65 918	77 307	3 759	691	1 056	10 503	68 129

Източник: Икономически годишник на регион Стара Загора, издание на Търговско-промишлена палата Стара Загора www.chambersz.com

* Общо за Област Стара Загора за 2019 г.

** Общо за община Гурково за 2019 г.

*** Общо за община Гурково за 2018 г.

Относителен дял в % за 2019 г. спрямо Общо за Област Стара Загора

Данните от анализа показват следните основни тенденции в развитието на общинската икономика:

- Броят на регистрираните предприятия в общината намаля от 142 бр. през 2018 г. на 140 бр. през 2019 г. или намаление от 2 бр. или 1,40%. Делът на предприятията в общината спрямо тези от Област Стара Загора е 1,55%.
- Произведена е обща продукция за 68 953 хил.лв. за 2019 г. и съответно 62 896 хил.лв. за 2018 г. или увеличение от 9,63%. Делът на произведената от общинската икономика продукция представлява дял от 2,41%, отнесен към общата произведена продукция в Област Стара Загора.
- Нарастване на нетните приходи през 2019 г. спрямо 2018 г. с 14.16%. Делът на реализираните през 2019 г. нетни приходи съставлява 1,56 % от нетните приходи за област Стара Загора.
- Намаляне делът на ДМА през 2019 г. спрямо 2018 с 4,55%. Делът на ДМА на общинската икономика представлява 3,60% от стойността на ДМА на областната икономика.
- Брутният вътрешен продукт на глава от населението за община Гурково възлиза на 13771 лв., срещу 17 273 лв. за област Стара Загора и 15 615 лв. общо за страната.
- Производителността на едно лице, заето в общинската икономика възлиза на 68 473,00 лв., срещу 61 369,00 лв.
- Тенденция към запазване броя на заетите лица. Броят на заетите лица през 2019 г. представлява 2,16% от общо заетите лица в Област Стара Загора.

Най-голямото и най-проспериращо промишлено предприятие на територията на община Гурково е „Булметал” АД, гр.Гурково, в което са заети 454 работници към 31.12.2019 г. Предмет на дейност: Производство и реализация на метален амбалаж, външнотърговска дейност – внос, износ, реекспорт, посреднически услуги, лизинг, организиране на консигнационни складове, извършване на маркетингова, рекламна дейност и др.

Стратегията на компанията е фокусирана в изграждането на нови производствени мощности, които ще дадат възможност да се разшири портфолиото на произвежданите

продукти във всички производствени девизии. Оптимизация на производствените разходи, чрез внедряване на нови енергийно ефективни машини и оборудване.

Предприятието е изцяло частна собственост и притежава съвременна техника за производство на метални опаковки и предпечатна подготовка, лакиране и литография на метални опаковки с доказано качество. Фирмата разполага с възможности за производство на двукомпонентни, трикомпонентни и дълбокоизтеглени кутии, аерозолни опаковки, флакони, както и всевъзможни метални опаковки с уникална форма, релеф или релефен печат по заявка и желание на клиента.

За управлението на качеството, Булметал АД има въведени системи по стандарта за управление ISO 9001:2008 и система за управление EN 15593:2008.

Съгласно ГФО за 2019, нетните приходи на фирмата възлизат на 51 971 хил.лева-ръст от 8,85% спрямо 2018; печалбаслед облагане е в размер 1 406 хил.лв. Активите на фирмата възлизат на 87 485 хил. лв. – ръст от 10,04% спрямо 2018 г.

Съгласно *Икономическия годишник на регион Стара Загора* за 2020, дружеството е класирано на 22 място по показателя „Приходи от оперативна дейност към 31.12.2018г.“

„Булметал“ АД успешно е реализирало проект с предмет: „Доставка, монтаж и въвеждане в експлоатация на Линия за производство на кроненкоркови капачки тип „easy crown – 1 брой“.

„Присое Пак“ АД е предприятие в България, с централен офис в Гурково. Работи в индустрията за промишлено машиностроене. Компанията е създадена на 17 юни 2009. В момента компанията има общо 10 (2020) служители. Съгласно последните ключови финансови показатели, „Присое Пак“ АД отчита увеличение на нетните приходи от продажби от 425,32% през 2018. Общата сума на нейните активи отчита ръст от 54,84%. Маржът на нетната печалба на „Присое Пак“ АД се увеличава с 3,62% през 2018.

Съгласно *Икономическия годишник на регион Стара Загора* за 2020, дружеството е класирано на 66 място по показателя „Ръст на печалбата към 31.12.2018г.“

„Вигалекс“ ООД е друго дружество регистрирано през 1989 г. в гр. София и успешно развиващо дейността си на територията на общината. Същото е със статут на „средно предприятие“ по ЗМСП. Първоначално дейността е търговска с две основни направления - износ на лекарствени продукти за Русия и на етерични масла за Западна Европа и Северна Америка.

От 1995 г. производството и търговията с натурални ароматични продукти се оформя като основна дейност, определяща облика на фирмата. Фирмата е изградила собствена материална база в гр. Гурково. Производствената база на „Вигалекс“ ООД е разположена на неголяма площ - 3,5 дка, но включва няколко компактни работещи производствени инсталации за получаване на натурални ароматични продукти чрез парна дестилация и екстракция, както и модерно складово стопанство.

Водеща линия в работата на фирмата е високото качество на готовите продукти, което се гарантира от внедрената през 2004 г. система за управление на качеството, изградена в съответствие с изискванията на ISO 9001-2000. Системата е сертифицирана от TUV Rheinland Inter Cert. Kft. и непрекъснато се усъвършенствува и подобрява.

„Рени Хрис“ ЕООД, гр. Гурково е дружество, извършващо дейност в общината с дърводобив, дървообработване, производство и продажба на иглолистен материал, събиране и изкупуване, обработване и търговия с билки. Дружеството разполага с необходимото ново и съвременно технологично оборудване включващо хладилни камери за замразяване и механизирани сушилни за билки .

ЕТ „Сави Дългъчев“ развива своята дейност на територията на Община Гурково. Специализирана е в дърводобива и дървопреработването. Фирмата разполага със собствен склад и цех за дървен материал, осъществява и търговия с дървен материал.

„Джони ауто“ ООД, гр. Гурково, е основано и осъществява дейност от 2003 година. Основната и дейност е продажба на авточасти втора употреба, внос от Италия. Предлага и нови авточасти на водещи марки, както и нови акумулатори. Извършва монтаж, демонтаж и баланс на автомобилни гуми. Осъществява авторемонтни услуги. Извършва превоз на леки автомобили с „Пътна помощ“. Предстои изграждане и функциониране на център за разкомплектоване на излезли от употреба моторни превозни средства.

„Булгарпластик“ ЕООД е основана през 1990 г. Фирмата повече от двадесет години се развива и утвърждава в производство на технически изделия от пластмаса. Основната и най-силна страна е производството на оплътнителни пръстени за хидравлично-зъбни пом-пи. Завоюваните от фирмата пазари се дължат на упорита работа, гъвкаво отношение с цел максимално задоволяване изискванията на клиента, непрекъснатите инвестиции в нови и съвременни машини, в изучаването и експериментирането с различни видове материали и възможността да се изработват технически изделия по модел на клиента. Фирмата разполага със собствена производствена база, и изработва над 50 вида различни изделия и детайли, които се използват в хидравликата, текстила и леката промишленост. Деветдесет на сто от произведената продукция индиректно се изнася на външния пазар, като част от изделията са патентовани за целия Европейски съюз. За изработката на тези детайли се използват следните материали: полистерол /PS/, полипропилен /PP/, полиамид /PA/, доставени от реномираните фирми BASF, BAYER, ATOHIME и др.

Общината има недостатъчно развит сектор на услугите.

Добри резултати постигат и други частни фирми „Аскент Шоп“ ЕООД – производство и търговия на хранителни продукти; ЕТ „Димитър Гьонков“ – производство на корниси и струговани елементи; „СИРК ЕООД – България – лазерно рязане на ламарина и производство на метални конструкции; „Натурал - СТОН“ ООД – обработка на скални материали за облицовка; ЕТ „Херкулес 2000“ – автосервиз, диагностика и ремонт на всички видове автомобили, строителната фирма „Металик 6“ и др.

РПК гр. ГУРКОВО е регистрирана през 2008 година и е с предмет на дейност - търговия с промишлени и хранителни стоки, производство на хлебни изделия и закуски.

В сферата на търговията работят над 50 по-малки еднолични фирми, собственици на търговски обекти и заведения за хранене и развлечение.

2.2.2. Селскостопанство

Основния поминък на населението на общината е земеделието.

Селското стопанство е застъпено във всички селища на общината и има важна роля за цялостното ѝ развитие. Независимо от значителното намаляване на произведената продукция през 90-те, този отрасъл остава основен източник на доходи в селата и база за хранително - вкусовата промишленост на града.

Абсолютно преобладаващият дял са личните натурални стопанства. Пазарно ориентирано производство (предимно растениевъдство) се реализира от земеделски кооперации, сдружения и арендатори. Отворената ниша е запълнена от преходната форма „арендатори“.

Богатата фуражна база, традицията в поддържане на племенни стада и научно-производствените вериги са били предпоставка за завидно добре развито

животновъдство до началото на прехода.

Разнообразието в поземлените ресурси е предпоставка за развитие на различни отрасли в селско и горско стопанство. Земеделските земи са с добри почвени и агробиологични характеристики и са подходящи за отглеждане на трайни насаждения с добра рентабилност като етерично-маслени (лавандула, маслодайна роза, копър, резине) и лозя (престижни сортове „Каберне“, „Мерло“, „Памид“). В община Гурково най-голям размер имат горските територии. Те заемат около 70% от общата площ на общината. Горските територии са с ценни дървесни видове: бук, дъб, бял и черен бор. В областта на селското стопанство определящо място заемат трите земеделски кооперации в гр. Гурково, с. Паничерево и с. Конаре, които обработват 23 400 дка земя с приоритет на дейност - производство и търговия с етерично-маслени култури /роза, лавандула /и престижни сортове грозде /”Мерло“, „Каберне“ и др./ На територията на общината има регистрирани 90 земеделски производители.

Източниците на отпадъци от селското стопанство могат да бъдат както от растителен така и от животински произход. Най-често и двата вида отпадъци присъстват в частните стопанства и могат да се подлагат съвместно на механично - биологично третиране за получаване на компост с много добри качества и приложение като подобрител на почвата. Практиката на водещите страни в Европа доказва приложимостта на технологии за компостиране в домашни условия. Въвеждането и популяризирането на технологии за фамилно компостиране в частните стопанства в общината е перспектива със значим икономически и екологичен ефект.

Перспективите за развитието на селското стопанство може да се търсят в:

- Обработване на необработваеми земи, които са с възможности за развитие на екологично планинско земеделие и животновъдство;
- Подобряване на състояние на съществуващия хидромелиоративен фонд;
- Увеличаване на финансови ресурси с инвестиционен и оборотен характер за изграждане на нови хидромелиоративни съоръжения, за закупуване на торове и пестициди, за резервни части за селскостопанската техника и др.;
- Изграждане на единна стратегия и на политика за реструктуриране на аграрния сектор с цел развитие на печеливши производства съобразени с природните и поземлените ресурси на общината;
- Създаването на модерни съвременни семейни ферми за растителна и животинска продукция;
- Създаване на нови масиви от трайни насаждения ;
- Отглеждането на култивирани билки;
- Развитие на биологично земеделие - запознаване на производителите с технологията на производството и с нормативната база, както и с научните постижения;
- Създаване на условия за повишаване на нивото на научно обслужване в селското стопанство и на тази база, стимулиране на въвеждането на съвременни технологии на производство;
 - Стимулиране на малките населени места чрез създаване на заетост в производството на етерично - маслените култури, в селския туризъм и изграждане на социална инфраструктура за задържане на населението.

ЗЕМЕДЕЛИЕ

В общината земеделието е водещ отрасъл в селското стопанство.

Община Гурково е типична селска община със силна земеделска традиция. В структурата на обработваемите земи, нивите заемат най – голям дял. Основните растениевъдни култури са зърнените. Отглеждат се пшеница, тритикале, ечемик.

Общината е типичен селскостопански район. През последните години нараства дялът на арендаторите занимаващи се със земеделие.

Забелязва се траен интерес към отглеждането и на етерично - маслените култури. Най-разпространена сред тях е маслодайната роза, следвана от лавандулата. Отглеждането на тези култури е и едно от най перспективните направления в селското стопанство на общината. Ето защо към него проявяват траен интерес не само кооперациите, но и частни стопани и арендатори.

Условията в района са изключително благоприятни и за отглеждане на трайни насаждения: винени сортове лозя, сливи и праскови. С най-голям относителен дял в площите на трайните насаждения са лозята – 35%. Трайните насаждения се отглеждат преди всичко от кооперации и арендатори.

Зеленчукопроизводството се развива преди всичко в личните стопанства.

ЖИВОТНОВЪДСТВО

През последните няколко години животновъдството получава известно развитие чрез създаване на малки семейни ферми, преди всичко за отглеждане на крави. Наблюдава се и увеличаване интереса на частните стопани към овцевъдството. Проблем за развитието му, обаче, е недостигът на естествени и изкуствени пасища. За съжаление, поземлените ресурси на общината не са големи и възможностите за използването на нови площи за тази цел са ограничени. Сериозен проблем представлява и остарелият сграден фонд с неотговарящи на съвременните изисквания условия за отглеждане на животните. Това води до влошена хигиена и качество на произвежданата продукция и намалява продуктивността.

На територията на общината има регистрирани 56 земеделски производители, от тях 26 животновъди отразени в таблицата, както следва:

Животновъден обект	Собственик	Говеда/б р.	Овце/бр.	Кози/бр.
гр. Гурково				
6199-0004	...	54	-	-
6199-0006	...	62	138	-
6199-0247	...	98	10	-
6199-0347	...	-	1	38
6199-0324	...	-	-	19
с. Димовци				
6192-0002	...	47	-	-
6192-0025	...	21	-	-
6192 000	...	23	-	-
61 2-0021	...	-	395	-
619 -0026	...	24	-	113
с. Паничерево				
6172-0049	...	41	-	-
6172-0029	...	23	-	-
6172-0039	...	-	183	-
6172-0065	...	-	75	-
6172-0174	...	-	28	2
6172-0068	...	-	239	13
6172-0100	...	-	-	13

6172-0047	...	-	-	52
6 72-0111	...	-	6	-
с. Конаре				
6189-013 /0153		40	-	-
6189-0036		-	312	6
6189-0136		19	-	-
6189-0017		8	-	-
6189-0002		-	22	1
6189-0073		-	35	3
6189-0024		2	43	8
с. Пчелиново				
6196-0015		-	-	54
6196-0017		16	-	-

Източник: Годишен план за паша 2016, Община Гурково

ГОРСКО СТОПАНСТВО

Горското стопанство запазва и дори разширява позициите си. Основната стопанска структура осъществяваща дейност в този отрасъл е Държавно горско стопанство – гр. Гурково, което управлява и стопанисва горския фонд.

Държавно горско стопанство “Гурково” е с обща площ, която възлиза на 23 262,30 ха. Територията на стопанството заема североизточната част на Старозагорска област и обхваща южните склонове на част от Средна Стара планина, и част от северните склонове на Източна Средна гора /Сърнена гора/.

Горският фонд се използва преди всичко за добив на дървен материал, но също и за събиране на диворастващи билки и плодове. От листопадните гори в планинските и хълмисти територии на общината се добива официално малко количество дървен материал, заедно с това горите са подложени на незаконна сеч, която заедно с ограниченото залесяване, ги заплашва от унищожаване.

ЛОВ И РИБОЛОВ

Общината притежава отлични условия за развитие на рибовъдни стопанства, които да оползотворяват наличните водоеми и да подsigуряват сладководна риба за вътрешния и международния пазар.

Наличните гори и възстановяването на унищожените гори са потенциал за развитие на дивечовъдството и лова.

ДОБИВНА ПРОМИШЛЕННОСТ

В момента няма действащи кариери за добив на инертни материали за строителството.

Източниците на отпадъци от селското стопанство могат да бъдат както от растителен така и от животински произход. Най-често и двата вида отпадъци присъстват в частните стопанства и могат да се подлагат съвместно на механично - биологично третиране за получаване на компост с много добри качества и приложение като подобрител на почвата. Практиката на водещите страни в Европа доказва приложимостта на технологии за компостиране в домашни условия. Въвеждането и популяризирането на технологии за

фамилно компостиране в частните стопанства в общината е перспектива със значим икономически и екологичен ефект.

Перспективите за развитието на селското стопанство може да се търсят в:

- Обработване на необработваеми земи, които са с възможности за развитие на екологично планинско земеделие и животновъдство;
- Подобряване на състояние на съществуващия хидромелиоративен фонд;
- Увеличаване на финансови ресурси с инвестиционен и оборотен характер за изграждане на нови хидромелиоративни съоръжения, за закупуване на торове и пестициди, за резервни части за селскостопанската техника и др.;
- Изграждане на единна стратегия и на политика за реструктуриране на аграрния сектор с цел развитие на печеливши производства съобразени с природните и поземлените ресурси на общината;
- Създаването на модерни съвременни семейни ферми за растителна и животинска продукция;
- Създаване на нови масиви от трайни насаждения ;
- Отглеждането на култивира Развитие на биологично земеделие - запознаване на производителите с технологията на производството и с нормативната база, както и с научните постижения;
- Създаване на условия за повишаване на нивото на научно обслужване в селското стопанство и на тази база, стимулиране на въвеждането на съвременни технологии на производство;
- Стимулиране на малките населени места чрез създаване на заетост в производството на етерично - маслените култури, в селския туризъм и изграждане на социална инфраструктура за задържане на населението

2.2.3. Търговия и услуги

Търговската дейност е насочена предимно към продажба на стоки от първа необходимост. Преобладават хранителните магазини. В гр. Гурково и с. Паничерево има магазини за строителни материали. Търговската мрежа е добре развита, тъй като общината е с добра инфраструктура, позволяваща снабдяването със стоки от различни доставчици. Има действаща фурна за закуски. Имане необходимост за развитие на разносна търговия с хранителни и битови стоки, особено за по-отдалечените и по-малки села в общината.

2.2.4. Транспорт

На територията на общината са разположени две важни комуникационни оси на националната транспортна инфраструктура – в посока запад-изток първокласен път I-6 и в посока север-юг второ-класен път II-85 и Прохода на Републиката, осигуряващ един от важните преходи от Северна в Южна България и към границите на Турция и Гърция. Тези две транспортни оси са гръбнака на развитието на основните селища на общината – гр. Гурково и с. Паничерево. През общината преминава и ж.п. линията София – Карлово – Бургас с дължина 6,732 км.

Видът и дължината на пътната инфраструктура на община Гурково е представена по-долу.

Таблица № 44.

категория на пътя	дължина (км.)	относителен дял. (%)	Техническо състояние	забележка
Първокласен път I – 6	7	11,3	много добра	

Второкласен път II –85	35,6	50,2	добра	
Третокласни	няма	няма	няма	
Четвъртокласни	15,5	5,0	средна	
Местни пътища	18,3	13,5	средна	част с асфалтова настилка, част са черни
Общо	71,8	100		

Източник: „План за развитие на Община Гурково 2014-2020

Улична мрежа

Движението, осъществявано чрез транспортно - комуникационната система на община Гурково отчита: характера, конфигурацията, пропускателната способност, състоянието и възможностите на уличната мрежа, състоянието и възможностите на масовия обществен пътнически транспорт, велосипедното и пешеходното движение, организацията и управлението на движението и др.

Таблица № 45.

населено място	км	относителен дял %
Гурково	23,377	32,53%
Паничерево	17,384	24,22%
Конаре	15,593	21,72%
Лява река	4,570	6,38%
Димовци	6,506	9,06%
Пчелиново	4,370	6,09%
Общо	71,857	100%

Източник: „План за развитие на Община Гурково 2014-2020“

Оценките на състоянието на главната пътна улична мрежа са от съществено значение както за развитие на общината. Причината за това е, че по нея се осъществява основният транспортен трафик, т.е. тя поема основните транспортни потоци в рамките на града и населените места.

Конфигурацията на съществуващата главна улична мрежа на община Гурково е изградена съобразно особеностите на релефа на градската територия, посоките и темповете на пространствено нарастване и развитие (геометричните особености) на селищната територия и други фактори. Като резултат от влиянието на тези теренни фактори, главната улична мрежа на община Гурково е с подчертан линеен характер, като са определени основните районни артерии:

Линейният характер на уличната мрежа не предполага задълбочаване на проблемите с достъпа до масовите пространства на града - обществените институции (общинска администрация, РУП, банка), както и седалищата на основните енергоразпределителни дружества, финансови и културни институции. Голям дял от тях са съсредоточени в централните градски части на град Гурково. Допълнително въздействие за натоварването на основните комуникационни трасета оказва и несъответствието на габарита им с актуалните нужди за поемане на постоянно нарастващия транспортен трафик. Съществуващата мото-

ризация е вече над 400 коли на 1000 д. от населението на града. Тенденция в цялата държава, от която не е изключение и община Гурково е, че темповете на моторизация изпреварват тези на изграждане на транспортната система, способна свободно да пропусне нарасналите транспортни потоци.

Паркирането в централната градска част е вече решен проблем, особено в контактните зони. В тези части действат няколко общински паркинга, които осигуряват за нуждите на гражданите достатъчен брой паркоместа.

Масов общински транспорт.

В голяма степен масовият междуселищен транспорт на община Гурково е автобусен. Той обслужва граждани по маршрути, основното движение между центъра на селата, както и до съседни населени места. На лице е мрежа от междуселищни обществени превози и до по-големите градове в областта и страната.

Организация на движението.

С използването на технически и организационни средства за регулиране и управление на движението на територията на община Гурково се цели решаване на проблема за намаляване до възможния минимум на конфликта между транспортните потоци и пропускателната способност на главната пътна и улична мрежа. С използването на познати и получили широко приложение технически средства – пътна маркировка, пътни знаци и др., се организира желаното регулиране на транспортните потоци по време и място, които да бъдат в съответствие със съществуващите параметри на провеждащата ги улична мрежа.

Насищането с технически средства, създаващи възможности за по-добра организация на движението е задължително за онези трасета от главната улична мрежа, които поемат най-големия транспортен поток.

Цел на транспортно-комуникационните схеми на общината от минали периоди до сега е да не допускат транзитен и товарен трафик в централни части на населените места. В голяма степен това е решено за общинския център Гурково, но не е решено за село Паничерево. Като недостатък се отчита осъщественото от предишния транспортно-комуникационен план трасе, което да обслужва транзитния трафик от гр. Нова Загора към гр. Велико Търново. Сега този трафик затруднява в още по-голяма степен главните и обслужващи улици на гр. Гурково, с. Паничерево и с. Пчелиново.

Движението по главната улична мрежа е основно с двупосочно направление. В последните години като инструмент за регулиране транспортните потоци са предприети мерки за ограничаване на двупосочно автомобилно (възможност за движение на МПС само в едно направление) имащи за цел да облекчат увеличените транзитни транспортни потоци по непроменената провеждаща ги улична мрежа.

2.2.5. Туризм

Местоположението на населените места в община Гурково им дава възможност за развитие на много форми на туризъм. Поради спецификата на географското си положение и прекрасните природни дадености, множеството хижи и почивни станции, община Гурково се явява привлекателен център за отдых, ловен туризъм, екотуризъм, риболов. Капацитетът на легловата туристическа база е 191 легла, разпределени в общо 10 туристически обекта (къщи за гости, ваканционно селище, туристически комплект, хижи и семеен хотел).

Основни предпоставки за развитието на туризма в община Гурково са благоприятните природоклиматични условия, близостта до народен парк “Централен Балкан” и популациите от дивеч (благородни елени, сърни, диви прасета, муфлони и мечки). Районът е потенциал за развитие на селски и екотуризъм.

Въпреки богатите ресурси и условия за развитието на туризма в общината, не е достигнато възможното развитие нито в количествено, нито в качествено отношение поради което туризмът все още няма необходимия принос в икономическото и социално развитие.

Туризмът може да играе ролята на приоритетен отрасъл за общината, но неговото развитие не може да бъде успешно, ако не се съчетае с общото подобряване на икономическата база и на инфраструктурата. Възможностите за бъдещото развитие на туризма в общината са свързани със:

- Умелото съчетаване на туристическото развитие с опазването на природната среда и зачитане на бита и културата на местното население;
- Използването на Народния парк “Централен Балкан” за преориентиране към нови алтернативни и съвременни форми на екотуризм и прилагане на екологично ориентирани проекти;
- Изграждането на туристическа инфраструктура включваща средства за подслон (хотели, къмпинги, мотели), бюра за туристическа информация и резервация, агенция за пътуване и др.
- Развитие на малък и среден туристически бизнес с активно включване на местното население в туристическия процес;

Привличане като източници на финансиране в туристическата сфера на средства от европейските предприєдинителни фондове;3. Анализ на компонентите на околната среда и факторите, които им въздействат

3.1. Атмосферен въздух

Със Закона за чистотата на атмосферния въздух (В сила от 29.06.1996 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.81 от 15 Октомври 2019 г.) се уреждат условията, реда и начина за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, като по този начин се осигурява провеждането на държавната политика по оценка и управление на КАВ, в това число – подобряване на КАВ в районите, в които е налице превишаване на установените норми.

Качеството на атмосферния въздух (КАВ) в Република България се следи от Министерството на околната среда и водите чрез Националната система за наблюдение, контрол и информация. За целта територията на страната е разделена на райони за оценка и управление на КАВ. Екологичният статус на качеството на атмосферния въздух се определя въз основа на основните контролирани показатели, регламентирани в Закона за чистотата на атмосферния въздух.

Неорганизирани източници на емисии

В тази категория могат да се причислят всички локални източници без фиксирани места за изпускане на емисии, които генерират вредни вещества в атмосферния въздух. От този вид източници за територията на община Гурково по-значим принос за замърсяване на въздуха имат:

- моторни превозни средства;
- вредните и неприятно-миришещи газове и прах от животновъдното (амоняк, сероводород, метан, меркаптани и др.), като най-съществен дял от тези замърсители се пада на торохранилищата;
- нерегламентирани депа за отпадъци – явяват се източник на емисии от прах, сметищен газ (метан и сероводород), неприятни миризми;

- строителни площадки – емисии на прах;
- изкопните дейности, при които се генерира прах;
- неовладени и непочистени разливи на горива и препарати, които при процеса на изпаряване оказват локално влияние върху качеството на атмосферния въздух.

Емисии от транспорта - моторни превозни средства

Увеличаващият се брой на личните моторни превозни средства, състоянието на автомобилите, качеството на горивата, всичко това води до нарастване нивото на праха и азотните диоксиди. Не без значение за качеството на атмосферния въздух в региона е и натоварения автомобилен трафик поради кръстопътното географско разположение на общината.

Увеличаващият се брой на личните моторни превозни средства, състоянието на автомобилите, качеството на горивата, всичко това води до нарастване нивото на праха, азотни диоксиди и оловни аерозоли.

Към момента в община Гурково не са правени конкретни разчети и изследвания за дяла на емисиите от транспорта върху формирането на качеството на атмосферния въздух в приземния слой на въздушния басейн на общината. Автотранспортът в град Гурково също допринася за замърсяване на атмосферния въздух.

В районите в близост до интензивен автомобилен транспорт не се изключва вероятността за съществуващи екстремни ситуации с пикови – наднормени концентрации, особено за общите замърсители: прах, оловни аерозоли, серен диоксид, азотен диоксид, сероводород, на които е експонирано населението.

Емисии от селско стопанство

Извършваните селскостопански дейности в Община Гурково, също са източник на емисии.

Вредните емисии в селското стопанство са главно от 5 източника и дейности: използване на пестициди и минерални торове, обработка и съхранение на животински отпадъци, отглеждане на животни, обработка на земеделски площи и събиране на реколтата, изгаряне на селскостопански отпадъци на полето (горене на стърнища).

Характерно за животновъдството на територията на Община Гурково е, че се развива изцяло в частния сектор.

Най много емисии от селското стопанство се отделят при горене на стърнища.

Спецификата на географското положение, характера на релефа и социалноикономи-ческата характеристика на района определят община Гурково като екологично чист район. От общо единадесет селища в община Гурково, седем имат статут на планински селища.

Екологичните условия на община Гурково се формират от взаимодействието и взаимното влияние на определени природни и антропогенни фактори.

Основните антропогенни фактори, които оказват влияние върху качествата на околната среда на общината са: промишлеността, транспорта, бита, употребата на изкуствени торове и пестициди в селското стопанство. Тези фактори влияят върху състоянието на атмосферния въздух, водите и почвите.

Комплексната оценка на отделните групи фактори, влияещи върху качеството на средата показва, че община Гурково се характеризира с добро качество на околната среда. Природните и климатични дадености на територията са с благоприятни екологични характеристики. Липсват крупни производствени замърсители на атмосферата, водите и

почвата. Проблеми със замърсяването на атмосферата създават автомобилният транспорт и битовият фактор – прахта от непочистените и неблагоустроени улици. Акустичното натоварване на средата от средствата на транспорта е значително поради високите шумови нива, високата интензивност на транспортните потоци, състоянието на настилките, организацията на движението, неотчитането на фактора шум при избора на застрояването. На градската територия на общината има радио-предавателни станции, телевизионни ретранслатори, клетките на мобилните оператори, неизвестен брой граждански и военни радиостанции и електропроводи покриват голяма част от територията с електромагнитни полета.

Опазването на чистотата на въздуха и водите в общината имат определен приоритет.

Контролът върху състоянието на околната среда се провежда по компоненти на средата и фактори в съответствие с поредицата от специализирани закони за управление на околната среда, приети през последните години за сближаване със законодателството на ЕС. Мъглите и облачността през зимата затрудняват самопочистването на атмосферата, но преобладаващите зимни североизточни и северни ветрове с висока средна скорост влияят благоприятно за разсейването на атмосферните замърсители. Третирането на неопасните отпадъци (твърди битови, строителни и производствени) се извършва основно чрез депониране.

На територията на община Гурково не съществуват пунктове за контрол на качеството на атмосферния въздух, включени в системата на Националния екомониторинг.

Контролът, който се осъществява от РИОСВ е по утвърден график за емисионен контрол на източници на организирани емисии. Съгласно експертното становище на РИОСВ – Стара Загора, качеството на атмосферния въздух отговаря на санитарно – хигиенните норми.

Основен замърсител на атмосферния въздух на територията на общината е преми-наващия транспортен поток през Старопланинския проход “Хаинбоаз”. Интензивността на движение на МПС през тази пътна артерия е голяма, което е предпоставка за замърсяване на атмосферния въздух с олово и азотни оксиди. Необходимо е рехабилитация на общинската и републиканска пътна мрежа преминаваща на територията на общината, с цел да се избегне праховото замърсяване на въздуха от автомобилния транспорт, както и създаване на система от зелени площи и благоустрояването им с цел предотвратяване на замърсяванията. Производствените предприятия с горивни инсталации и съоръжения са картотекирани в РИОСВ и се упражнява оперативен контрол за генерираните от тях емисии.

Съгласно Регионалния доклад за състоянието на околната среда през 2019 г. на РИОСВ – Стара Загора, в който община Гурково е контролна такава, е извършен анализ на заболяемостта на населението във възрастовата група от 0-18 години, и на населението над 18 години.

Заболеваемостта от болести на дихателната система в община Гурково е 29852,82‰ - 1501 регистрирани случая и е под стойностите средно за областта, по-висока от тази в общините Гълъбово и Стара Загора.

При децата до 17 г. заболяемостта от болести на дихателната система е 84245,44 ‰ и е над средната за областта в тази възрастова група. В структурата на регистрираните болести на дихателната система най-голям дял съставляват острите инфекции на горните дихателни пътища (70%), следвани остри инфекции на долните дихателни пътища – 15%. Пневмонията съставляват 6%, а случаите на бронхиална астма – 2,8%.

При населението над 18 г. възраст заболяемостта от болести на дихателната система е 12689,69‰ , под средното за област Стара Загора, най-ниска от разглеждани в доклада целеви общини.

В структурата на заболяванията с най-голям относителен дял са острите инфекции на горните дихателни пътища (36%), следвани от хроничните болести на долните дихателни пътища - 20 % (ХОББ – 11%, бронхиална астма – 3,7%).

На база на Регионалният Доклад, могат да се направят следните обобщени заключения за община Гурково:

- Разглеждането на болестите на дихателната система по нозологични единици показва, че детската възраст – от 0 до 17 години с най-голям относителен дял са острите инфекции на горните дихателни пътища (ОИГДП).

- На второ място е относителен дял от болестите на дихателната система при децата от 0 до 17 години, са острите бронхити и бронхиолити.

- Данните за заболяването от астма при децата от 0 до 17 години показва, че заболеваемостта в община Гурково през 2019 г. има стойности малко над средното за област-та.

- Обемът на регистрираните заболявания е в най-силна корелация с други фактори като етно-културни особености, социално-икономически статус, достъп до здравната система и др.

Доклада препоръчва мерки, свързани с намаляване на емисионните нива на атмо-сферните замърсители и ограничаване на вредното им въздействие върху здравето на на-селението:

- подобряване системата на сметосъбиране и сметоизвозване и недопускане на изгаряне на отпадъци в контейнери;

- забрана за палене и изгаряне на отпадъци от почистването на стопански дворове и земеделски земи;

- ограничаване на емисиите на прахови частици, серен диоксид и азотни оксиди от битовото отопление, чрез газифициране на населените места;

- залесяване на общинските терени, възстановяване и поддържане на озелени-телните пояси;

- оптимизиране на съществуващата транспортна схема и на трафика, обновяване на автомобилния парк от градския транспорт;

- редовно измиване на улиците, с цел намаляване на прахността;

- зелени училища за децата и учениците и други.

- Емисиите на серен диоксид от различни горивни процеси са главен проблем за хората в цяла Европа.

- Борбата за намаляване на този тип замърсяване, определена в политиката в областта на околната среда на Европейския съюз, се води чрез:

- подменяне на твърди с течни или газообразни горива;

- използване на горива с по-ниско пепелно и сярно съдържание;

- закриване на морално остарели и физически износени енергийни мощности, чиято екологизация е практически невъзможна;

- промени в структурата на енергийната база;

- преминаване към използване на възобновяеми и нетрадиционни ресурси за източници на енергия;

3.2. Води

Хидрографската мрежа на територията на Община Гурково е гъста, на места с големи наклони на надлъжните профили и променлив воден режим.

Най-голямата река, която преминава през територията на общината, е река Тунджа. Тя има постоянен воден дебит с минимум през летните месеци и максимум през пролетта.

Река Тунджа има множество притоци, по-важни от които са:

- Река Радова извира от територията на лесничеството и е образувана от р. Гра-

мадлива и р.Коритарска. Протича изцяло през територията на лесничейството до вливането си в р.Тунджа, като приема следните по-важни притоци: десни - р.Череша, Лява река, Хайдушки дол, Мавродийски дол, р.Гарванщица и др.; леви - Цвяткова река, Глигорски дол, Пчелинска река и др. В горната и средната част леглото на реката е каменисто, на места с малки прагове, а в долната част - пясъчливо и с малък наклон. Бреговете са стабилизирани главно с дървесна растителност, като няма ясно изразени ерозионни процеси. Водният дебит е постоянен с максимум през пролетта и минимум през лятото и есента.

-Река Лазова се образува от сливането на Равна река, Широка река и Каменска река (служи за граница между лесничействата "Гурково" и "Твърдица"), които са с каменисти легла, със сравнително малък наклон и обрасли с дървесна растителност брегове. Леглото на р. Лазова в средната си част е каменисто, с много прагове и стръмни на места отвесни брегове - скали. В долната си част леглото и бреговете са с малък наклон, стабилизирани с растителност. Тя приема още Свирчов дол, Глогов дол, Студения дол, Чеюв дол и др. Има постоянен дебит, но силно влияещ се от сезоните. Ерозионните процеси са затихнали.

Река Стара река е с каменисто легло, множество прагове и стръмни брегове. В горната си част реката е обрасла с букови насаждения, в средната е с много стръмни до отвесни оголени брегове, а в долната са създадени иглолистни култури. Водният дебит е силно променлив, с минимум през лятото и есента и максимум през пролетта.

Десните притоци на р.Тунджа са малки, безименни долове, водещи началото си от Сърнена Средна гора. Те са с малки наклони по надлъжните профили и непостоянен дебит. При продължителни засушавания пресъхват.

Освен изброените водни течения в района на лесничейството има много, но малки по размер долове, обогатяващи хидрографската мрежа. Характерно за всички водни течения в района на лесничейството е, че в момента нямат ясно изразени дълбочини и в много слаба степен съществуват плоскостни ерозионни процеси.

Основна водна артерия на община Гурково е река Тунджа, долината на която изцяло залята от водите на големия язовир Жребчево. Преди вливането на Тунджа, отляво в нея се влива Радова река. Радова река (33 км) извира под името Габрищица от извор-чешмана 938 м н.в. в Тревненска планина, на 1,5 км. източно от гара Кръстец, община Трявна. До изхода си от планината тече в югоизточна посока в дълбока и силно залесена долина. Между селата Конарското, община Трявна и Пчелиново носи името Лява река. Северозападно от град Гурково излиза от Стара планина, образува голям наносен конус и навлиза в най-западната част на Твърдишката котловина. При ниско ниво на Жребчево се влива отляво в река Тунджа на 269 м. н.в., а при високо – в „опашката на язовира“. Площта на водосборния и басейн е 240 км², което представлява 2,85% от водосборния басейн на река Тунджа. Неин основен приток е Лазова река (Гурковска река).

Лазова река (21 км., Гурковска река) извира под името Екенова река на 1147 м. н.в. в Елено-Твърдишка планина, на 4,8 км западно от Твърдишки проход. До рудник „Паисий“ тече на югозапад, а след това на юг в много дълбока и силно залесена долина. В района на местността Лазово има малко долинно разширение. В северния край на град Гурково излиза от планината, преминава през града и на 1,3 км. южно от него се влива отляво в Радова река на 295 м. н.в. Площта на водосборния басейн е 54 км², което представлява 22,5% от водосборния басейн на река Радова река.

3.2.4. Водоснабдяване и канализация

Водоснабдителна мрежа.

Водоснабдяването на гр. Гурково и с. Паничерево се осъществява от “ВиК” ЕООД – Стара Загора чрез група за поддържане в гр. Гурково. За водоснабдяване на останалите села се грижи община Гурково. Захранването за различните населени места в общината е локално. В Гурково и Конаре водоснабдяването е гравитачно съответно от р. Лазова и р. Черна река. В планинските села водоснабдяването също е гравитачно от карстови извори, а в с. Паничерево е чрез система от кладенци и помпи, от подземни води.

Три от селата в община Гурково се водоснабдяват от каптажи:

- Село Димовци – 3 броя каптажи – в местност “Попово корито”, в местност “Малаков чучур -1” и в местност “Малаков чучур -2”.
- Село Пчелиново – 6 броя каптажи - в местност “ “Кръстев вир” – 1 бр. и в местност “Долна махала” -2 бр., в местност “Стоката” -2 бр.и местност “Ханова лъка” -1 бр.

Село Лява река - 2 бр. каптажи .

На територията на Община Гурково са учредени две санитарно – охранителни зони, както следва:

- СОЗ около алпийско водохранилище на Стара река за водоснабдяване на с. Конаре, община Гурково, учредено със Заповед № СОЗ-Ш-34/30.12.2005г- на Директора на БД “ИБР” Пловдив.

- СОЗ около водоизточници за водоснабдяване на селата Димовци, Пчелиново и Лява река, община Гурково, учредена със Заповед №СОЗ-Т-37/09.01.2006г. на Директора на БД “ИБР” Пловдив.

Съществуващите водни запаси осигуряват нормално водопотребление и са достатъчни за задоволяване на битовите и производствените нужди на общината. От общо 11 населени места в общината са водоснабдени 7 села, в които е съсредоточено цялото население. Останалите 4 населени места се водят в ЕКАТТЕ, но в тях липсва целогодишно обитаване. Изградена е 82,5% от възможната водопроводната мрежата на населените места или 40,4 км, като общите загуби на вода в системата е около 46%, главно за сметка на амор-тизираната и неефективно изградена преносна мрежа.

Външната водопроводна мрежа е с дължина 19.63 км. Общите загуби на вода в системата е около 46%, като те са главно за сметка на и неефективно изградена водо-преносна система. Полезно използваната вода на човек от населението е средно 130 л/ч. денонощие. Водата е с добри питейни качества, а водоприемниците в община Гурково са втора категория.

На територията на общината са изградени три микроязовира с местно значение – микроязовир Гурково /с обем 648 куб.м./, микроязовир Конаре /430 куб.м./ и микроязовир Паничерево /196 куб.м./. Основното им предназначение е за напояване.

Канализационна мрежа.

За община Гурково е характерна и високата степен на изграденост на канализационната мрежа.

Обобщени данни за водоснабдителната и канализационната инфраструктура на община Гурково, представяме в следната Таблица:

№	Населени места	Водопроводна мрежа (км)	Отн. дял %	Общо под. кол.	Полезно използвано количество вода на човек л/ч/д	Канална мрежа (км)	Отвеждане на отпадъчните води
1	Гурково	16,8	88,5	78,4	110	5	канализ. + септ. ями
2	Димовци	1,3	85	31,5	няма данни		септ. ями
3	Конаре	12,4	61	252,3	няма данни		Септ. ями
4	Лява река	2,3	90	95	няма данни		Септ. ями
5	Паничерево	9,5	80	283,8	няма данни		Септ. ями
6	Пчелиново	7,0	82	44,2	няма данни		Септ. ями
общо		49,3	22,5	999,7	129	5	

Източник: Програма за опазване на околната среда на община Гурково 2015 – 2020 г.

Основни изводи от анализа на водоснабдителната и канализационната инфраструктура:

- Всички населени места в община Гурково са водоснабдени.
- Липсва канализационна мрежа в селата.
- Изграждането на канализационна мрежа се явява едно от най-необходимите и сигурни мероприятия за подобряване на екологията на града и населените места в общината.

Водоснабдяване.

Водоснабдяването на гр.Гурково и с.Паничерево на територията на общината се осъществява от “ВиК” ЕООД – Стара Загора чрез група за поддържане в гр.Гурково. За водоснабдяване на останалите села се грижи община Гурково. Захранването от водоизточниците в общината за различните населени места е различно. В Гурково и Конаре, водоснабдяването е гравитачно, съответно от р.Лазова и река Стара. В планинските села водоснабдяването също е гравитачно от карстови извори, а в с.Паничерево е гравитачно и помпачно от подземни води. Съществуващите водни запаси осигуряват нормално водопотребление и са достатъчни за задоволяване на битовите и производствените нужди на общината. От общо 11 населени места в общината са обхванати 7 села, в които е съсредоточено цялото население. Останалите 4 населени места се водят в ЕКАТТЕ, но в тях липсва целогодишно обитаване. Изградеността на мрежата в населените места е 82,5% или 49,3км. от уличната мрежа. Външната водопроводна мрежа е с дължина 19.63 км. Общите загуби на вода в системата е около 46%, като те са главно за сметка на и неефективно изградена водопреносна система. Полезно използваната вода на човек от населението е средно 130 л/ч. денонощие. Водата е с добри питейни качества, а водоприемниците в община Гурково са втора категория.

Канализация и пречистване на отпадъчните води.

Канализацията в община Гурково е с ниска степен на изграденост. Само в гр. Гурково е изградена около 85% от канализационна мрежа, която се стопанисва от общината. В другите населени места тя изобщо липсва. Липсват и съоръжения за отвеждане и пречистване на отпадните води / използват се главно септични ями/. Като цяло политиката

на ръко-водството на общината е насочена към ускорено развитие и изграждане на канализационната система в гр.Гурково, с.Паничерево, с.Конаре, с.Пчелиново, с.Димовци и с. Лява река и това да бъде водещ приоритет в дългосрочна перспектива. Липсват съоръжения за пречистване на отпадъчните води.

Общинската инфраструктура в град Гурково е с много висока степен на изграденост – подменен е водопровода на над 8 км от етернитов с такъв от ПЕВП, около 83% от канализацията за отпадъчни води е изградена. Присъединени са над 550 домакинства към канализационната мрежа.

За подобряване на качеството на подаваната вода от собствените водохващания и водопроводи на община Гурково е въведена мониторингова система за осигуряване на добър контрол на качествата на питейната вода в селата Конаре, Пчелиново, Димовци и Лява река.

1.3. Почви и нарушени терени

Територията на общината принадлежи към задбалканските полета, които в геоложката си основа представляват хлътнали по разлом блокове от земната кора. Изградени са от палеозойски гранити и гнайси. Делувиалните отложения са разпространени в подножието на планинските склонове и са представени от песъкливи глинни.

По отношение на почвите се наблюдават кафява горска, средно излужена, делувиални и делувиално-ливадни. Преобладават канелено-горски почви.

Хумусният слой варира на дълбочина 25-50 см. Механичният състав е песъклив до средно песъкливо-глинест.

Неконтролираното използване на пестицидите води до нарушаване на екологичното равновесие в почвата, която се явява като акумулатор.

Тъй като основния поминък на населението на общината е земеделието, в близкото минало се наблюдаваше масово изгаряне на стърнищата след прибиране на реколтата, което от своя страна води до нарушаване на повърхностния слой на почвата.

На територията на общината няма направено подробно изследване върху състоянието на почвите и тяхната степен на разрушаване и замърсяване. Основен източник на почвено замърсяване и разрушаване е нерегламентираното изхвърляне на различни отпадъци - битови, селскостопански, строителни.

Проблем представляват и свлачищните процеси, които могат да бъдат овладени трайно чрез механично укрепване и залесяване на местата, където е възможно - при подходящи почвени условия и наклон на терена.

Горските почви на територията на Община Гуркова са представени от следните типове и подтипове: алувиална, алувиално-делувиална, канелена горска излужена, кафява горска тъмна, кафява горска преходна и кафява горска светла.

Типове горски почви	Площ в ха	%
алувиална	53,3	0,2
алувиално-делувиална	49	0,2
канелена излужена	1096 .0	51,1
кафява горска тъмна	5359,4	25,0
кафява горска преходна	4604,3	21,5
кафява горска светла	413,3	1,9
Всичко:	21446,3	100,0

Източник: ДЛ“Гурково“

Силно изразени ерозионни процеси на територията на Община Гурково не се наблюдават, но има отделни райони и водосбори на реки в които действа площната ерозия. Такива

райони са площите на север от с. Конаре, на юг от с. Димовци и с. Брестова, водосборите на Стара река и Малката река в долните им части, водосборите на р. Лазова и р. Радова. На територията на общината се среща ерозия върху 829,1 ха или 3,6% от земите, стопанисвани от Държавно лесничество "Гурково", административна принадлежност РУГ – Стара Загора.

Основни причини и проблеми в настоящото състояние на почвите в община Гурково :

- Районът е със силно развито земеделие и почвите са повлияни от използваните средства за наторяване и растителна защита.
- Липсва пълна картина на състоянието на почвите в частните парцели.
- Не е достатъчно ефективен контролът на употребата на препаратите за растителна защита и тяхното съхранение.
- Паленето на стърнища е фактор, който нарушава почвените функции и намалява самопочистващата способност на почвите.
- Използването на замърсени води за поливане води до влошаване на качествата на почвите.
- Арендаторите и частните земеделски производители не познават достатъчно и не прилагат в необходимата степен правилата за добри земеделски практики на обра-ботваните от тях земи.
- Съществува тенденция за намаляване на земеделските земи чрез промяна на пред-назначението им за ползване за строителство.
- Съществува замърсяване с олово и засоляване на почвите в близост до пътища с го-лям трафик на автомобили.
- Не достатъчни са действията за опазването на почвите от по-нататъшно и интензивно развитие на ерозионни процеси.

3.4. Биоразнообразие и защитени територии

Територията на Община Гурково попада в Среднобългарския биогеографски район, характеризиращ се с предимно равнинен характер, интензивно земеделие, значителна урбанизация и нарушени терени. Тези фактори оказват неблагоприятно влияние върху видовият състав и неговата численост. Характерните за района представители на флората и фауната се срещат основно по склоновете на планинските възвишения и местата с екотонен ефект в равнината.

3.4.1. Флора

Съгласно възприетото фитогеографското райониране на страната България, районът на Община Гурково попада в Тракийската горскорастителна област, подобласт Горна Тракия, като съобразно надморската височина обхваща Долния равнинно-хълмист и хълмисто- предпланински пояс на дъбовите гори (Т-I) и Средният планински пояс на горите от бук и иглолистни (Т-II).

Крайречните и ниски части на лесничеството с надморска височина от 0 до 700 м са в подпояса на крайречните и лонгозни гори (Т-I-1). Създадените в този подпояс топо-лови култури с по-голяма възраст на места са изчезнали. Върху малки площи край реките в този район се срещат естествени насаждения от елша, върба и цер.

Ниските части извън поречията на реките с надморска височина от 0 до 500 м. са в подпояса на равнинно-хълмистите дъбови гори (Т-I-2). Естествената растителност тук е от издънкови чисти и смесени насаждения от зимен дъб и благун с участие на цер, габър, сребролистна липа, череша, мъждрян, клен, келяв габър и др. Създадени са култури от черен

бор и акация, а на северни изложения и във високите части на подпояса от бял бор, неправилно залесен под 500 м. надморска височина.

В подпояса на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори (Т-I-3) от 500 до 700 м н.в. естествените насаждения са издънкови - чисти и смесени - от зимен дъб, бук, габър, по-рядко блаун (в ниските части на подпояса) в състава на които участват още цер, череша, явор, планински ясен, мъждрян, клен, келяв габър и др. След реконструкция са създадени култури от бял и черен бор с участие на зелената дуглазка и издънкова растителност.

Частите с надморска височина от 700 до 1200 м попадат в подпояса на ниско-планинските гори от горун, бук и ела (Т-II-1). Обликът на горите в тази част на общината се представлява от зимендъбови, букови и габърви високостъблени чисти и смесени насаждения (по-рядко издънкови), в състава на които участват още явор, череша, шестил, сребролистна липа и др.

На типичните букови месторастения, след реконструкция и голи сечи на много места са създадени култури от бял бор, зелена дуглазка, смърч и ела, които в някои случаи са силно заглушени, а понякога и изместени от естествената растителност.

ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ

В Общината се срещат над 90 вида лечебни растения. С най-голямо разпространение в поземления фонд на Общината са: бял равнец, камшик, багрилно подрумиче, обикновен и черен пелин, парички, змийско мляко, синя жлъчка, обикновен дрян, тетра, червен глог, кукувича прежда, ветрогон, горска ягода, росопас, жаблек, бударица, еньовче, градско омайниче, голо и влакнесто изсипливче, жълт кантарион, гингер, маточина, шипка, черен бъз, бъзак, теснолист и широколист живовляк. Съгласно Закона за лечебните растения са забранени събирането, изкупуването, търговията и преработката за промишлени и търговски цели на билки от 27 вида лечебни растения от естествени находища. От тях популации в общински площи имат само лечебната ружа и валерианата. От видовете, поставени под специален режим на опазване и ползване са известни находища на лечебна иглика, червен божур и пролетен горицвет.

Всяка година министърът на околната среда и водите издава заповед за ползването на лечебните растения под специален режим за текущата година. В заповедта се описват лечебните растения под специален режим и не се разрешава събирането на тези билки извън определените райони, както и в количества, по големи от определените квоти.

Събирането на лечебни растения за търговски цели или преработка се извършва след издаване на разрешително и заплащане на такса за ползване. Разрешителните се издават от органите на изпълнителната власт, които управляват съответните територии - държавни лесничейства, дирекции на национални паркове, общини, областни управи. Размерът на таксата е определен от Министерския съвет (ПМС № 94/2000 г. (ДВ, бр. 46/2000) за земите и горите държавна собственост или от общинските съвети за териториите общинска собственост. Събраните от таксите средства се използват за поддържане, възстановяване и оценка на ресурсите, изграждане на информационна система, образователни програми за лечебните растения.

Събирането на билки в защитени територии се подчинява на специални разпоредби. В защитените местности и природните забележителности трябва да се избягва събирането на билки, дори когато това не е специално забранено със заповедта за обявяване на защитената територия.

В изпълнение на разпоредбите на екологичното законодателство във връзка с използването на лечебните растения, общините следва да упражняват системен контрол по приложението на режима на разрешаване и ползване на тези растения.

Един от най-сигурните начини за съхраняване на естествените популации на лечебните растения и на равновесието в природата е култивирането им. Някои видове се използват масово при залесявания и озеленявания – бял и черен бор, конски кестен, трите вида липа, бяла акация, златен дъжд, турта, перуника, невен и др. Други се култивират и с различни селскостопански цели – лен, лоза, касис, ягода, френско грозде, черница, череша, вишна.

ГОРИ

Площта на горите на територията на Община Гурково, стопанисвани от ДЛ “Гурково” е 22906,7 ха, от която гори с държавно значение. Предмет на лесоустройствен проект са 22757,5 ха. и гори в селскостопанския фонд (ССФ) са 149,2 ха.

За горите в ССФ е изработен отделен лесоустройствен проект.

От площта, предмет на устройство, 21302,4 хектара (93,6%) е залесена. От залесената площ 14478,1 ха (63,6%) са естествени насаждения и 6824,3 ха. (36,4%) са култури.

Горските територии са горите, голините /земи за залесяване/, недървопроизводствени земи/поляни, ливади, ниви, нелесопригодни голини и площи, ерозиран почви (терени), горски пътища, просеки, скали, морени, грохоти, сипеи, пясъци, ями, кариери, табани, зас- троени площи, дворни места, временни складове, горски разсадници, водни течения и пло- щи и други негодни за залесяване горски площи, и други територии, предназначени за гор- скостопанска дейност/, карстови образowania и защитни горски пояси.

Дървесните видове са представени от: смърч, бял бор, черен бор, дъб, благун, цер, га- бър, бяла акация, бяла тополя, черна елша, бреза, сребролистна липа, бук, трепетлика и други.

Дъбова гора

Борова гора

Сребролистна липа

Горският фонд на Община Гурково е 131,188 дка, възстановена гора по ЗВСГЗГФ с Решение №13/06.01.1997г. на ПК"ОСЗГ" гр. Мъглиж, регистрирана в ДГС гр. Гурково.

Разпределението на горския фонд по населени места е както следва:

- Землище гр.Гурково - 104,169 дка.
- Землище с. Паничерево - 27,019 дка.
- *Общо: 131,188 дка.*

3.4.2.Фауна

Местообитанията на животинския свят на територията на общината са определени на основание чл. 12, ал. 6 във връзка с чл. 6, ал. 1, т. 3 и 4 от Закона за биологичното разнообразие и т. 1 от Решение на Министерския съвет № 122 от 2.03.2007 г. (ДВ, бр. 21 от 2007 г.), основно защитена зона "Язовир Жребчево" с идентификационен код BG0002052 с обща площ 25130,042 дка., която обхваща и землищата на гр. Гурково, селата Паничерево и Конаре.

Фауната в община Гурково е разнообразна. Района се характеризира с голямо биоразнообразие. В реките се срещат кефал, каракуда, червеноперка и др. видове риби. Като характерни и типични за района могат да бъдат посочени следните видове бозайници - сърна, дива свиня, таралеж, заек, полска мишка и др.

Сърна

Дива свиня

От крилатите пернати - бял щъркел, обикновен мишелов, керкенец, малък сокол, обикновена гургулица, обикновена кукумявка, лястовица, синигер, полско врабче и други.

Керкенец

Бял щъркел

От семейството на влечугите най- характерни са: зелен гушер, ливаден гушер, водна змия, смок мишкар и др.

Зелен гушер

Водна змия

В района се срещат и някои защитени животински видове- малък креслив орел, сокол скитник, черен кълвач, ястреб и др.

Малък креслив орел

Черен кълвач

3.4.3. Национална екологична мрежа. Натура 2000. Защитени територии.

Националната екологична мрежа е регламентирана в Р.България със Закона за биологичното разнообразие. Някои от елементите ѝ имат над 100 годишна история – паркове и резервати. Други са нови за практиката ни и тепърва ще бъдат изградени. Елементите на националната екологична мрежа са:

1. защитени зони, обявени по ЗБР;
2. защитени територии, които попадат в защитените зони;
3. буферни зони около защитени територии, които са част от защитени зони.

В Националната екологична мрежа приоритетно се включват:

- КОРИНЕ места като територии, описани по стандартната международна методика на проекта на Съвета на Европа "КОРИНЕ биотопи".

- Рамсарски места като влажни зони, които отговарят на критериите на Конвенцията по влажните зони с международно значение, по-специално като местообитания за водолюбиви птици (Рамсарска конвенция);

- орнитологични важни места - територии от международна значимост за опазване на птиците, описани по стандартната международна методика на Бърд Лайф Интернешънъл.

Националната екологична мрежа цели дългосрочно опазване на биологичното, геологичното и ландшафтното разнообразие; осигуряване на достатъчни по площ и качество места за размножаване, хранене и почивка, включително при миграция, линееене и зимуване на дивите животни; създаване на условия за генетичен обмен между разделени популации и видове; участие на Република България в европейските и световните екологични мрежи; ограничаване на негативното антропогенно въздействие върху защитени територии.

От тук произтичат и отговорностите на общинската администрация както за съхранение на обявените по Закона за защитените територии, така и за изграждането на останалите компоненти на нейната територия.

Защитени зони – Натура 2000

Натура 2000 е общоевропейска мрежа, съставена от защитени зони, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие.

Местата, попадащи в екологичната мрежа, се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за хабитатите) и Директива 2009/147/ЕС за опазване на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците). Двете директиви са отразени в българското законодателство чрез Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

Защитена зона „Язовир Жребчево“

Код на защитената зона BG0002052

Одобрена със Заповед № РД-749/24.10.2008 на МОСВ

Площ: 2513.0 хектара

Местоположение:

1. Област: Стара Загора, Община: Гурково: гр. Гурково, с. Конаре, с. Паничерево
2. Област: Стара Загора, Община: Николаево: гр. Николаево

3. Област: Сливен, Община: Нова Загора: с. Баня

4. Област: Сливен, Община: Твърдица: гр. Твърдица

Язовир Жребчево с код BG3TU700L036 е четвърти по големина в България със завирен обем 417 млн.м³ и максимална дълбочина до 47 м. и дължина 17 км. Защитената зонапо-пада във водосбора на р. Тунджа, която се намира в Източнoбеломорски район зауправ-ление на водите с център гр. Пловдив.

Предмет на опазване в защитена зона „Язовир Жребчево“ BG0002052, според Заповед № РД – 749/24.10.2008 г., са следните видове птици:

Видове по чл.6, ал. 1, т. 3 от закона за биологичното разнообразие:

-черногуш гмуркач (*Gavia arctica*), малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), голям воден бик (*Botaurus stellaris*), голяма бяла чапла (*Egretta alba*), поен лебед (*Cygnus cygnus*), малък нирец (*Mergus albellus*), червеногуша гъска (*Branta ruficollis*), черна каня (*Milvus migrans*), морски орел (*Haliaeetus albicilla*), тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), полски блатар (*Circus cyaneus*), белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), земеродно рибарче (*Alcedo atthis*).

Видове по чл.6, ал. 1, т. 4 от закона за биологичното разнообразие:

-малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), голям гмурец (*Podiceps cristatus*), червеногуш гмурец (*Podiceps grisegena*), черногуш гмурец (*Podiceps nigricollis*), голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), сива чапла (*Ardea cinerea*), ням лебед (*Cygnus olor*), голяма бело-чела гъска (*Anser albifrons*), сива гъска (*Anser anser*), бял ангъч (*Tadorna tadorna*), фиш (*Anas penelope*), зимно бърне (*Anas crecca*), зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), шилоопашата патица (*Anas acuta*), кафявоглава потапница (*Aythya ferina*), качулата потапница (*Aythya fuligula*), звънарка (*Bucephala clangula*), среден нирец (*Mergus serrator*), воден дърдавец (*Rallus aquaticus*), лиска (*Fulica atra*), обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), трипръст брегобегач (*Calidris alba*), голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), речна чайка (*Larus ridibundus*), чайка буревестница (*Larus canus*), сребриста чайка (*Larus argentatus*), жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*).

Защитени територии

Съгласно приетият ОУП, на територията на Община Гурково са обявени следните защитени територии и природни забележителности:

- ЗТ “Мечата дупка” – обявена със заповед № 234/04.04.1980 год. на КОПС, с обща незалесена площ 0,104 ха. Пещера е в землището на с.Лява река.
 - ЗТ “Милева стена” - обявена със заповед № 656/13.09.1979 год. на КОПС, с обща незалесена площ 1,793 ха. Характерно скално образувание (отвесна скала) в землището на с.Лява река.
 - Природна забележителност “Бигорова скала” - обявена със заповед № 656/13.09.1979 год. на КОПС, с обща незалесена площ 1,7 ха. Скала с малки водопади в зем-лището на гр. Гурково.
 - ЗТ “Ождрен-пещера” - обявена със заповед № 234/04.04.1980 год. на КОПС, с обща незалесена площ 1,975 ха. Пещера в землището на с.Пчелиново.
 - Природна забележителност “Калоян пещера”, в землището на с.Пчелиново - обявена със заповед № 234/04.04.1980 год. на КОПС, с обща незалесена площ 1,210 ха.
 - ЗТ “Карстов извор” - обявена със заповед № 656/13.09.1979 год. на КОПС, с обща залесена площ 0,191 ха.
 - Буферна зона „Централен Балкан“.
- Местностите “Сондите”, “Бутура” и “Караиваново хорище” са обект на ловен туризъм.

Защитените растителни и животински видове на територията на общината са:

- Върба (в местността “Кичеви ниви” край с. Конаре)
- Вековен дъб (в двора на училището в с. Паничерево)
- При бозайниците от гризачите (Rodentia) често срещани са катерицата, жълто-гър-лата горска мишка, горската полевка, от хищниците (Carnovora) - бялката и лисицата, а от чифтокопитните (Artiodactyla) - дивата свиня и сърната. От земноводните и влечугите най-често срещани са живородният гущер, усойницата и планинската водна жаба.
- Множеството птици обитаващи защитената зона на язовир „Жребчево“:

3.5. Зелена система

Общо зелените площи в община Гурково са около 63,5 дка. Зелените площи на територията на гр. Гурково са около 20,6 дка. В общинския център, те са основно тревни площи с дървета и храсти. Основните видове дървета, използвани в озеленяването са: липа, кестен, американски ясен, бреза, каталпа и др. Поддръжката на озеленените площи е комплекс от манипулации извършвани в тях осигуряващи добрия им вид в съответствие със сезонните изисквания и биологичните особености на растителността. Поддържането на чистотата в зелените площи включва широк набор от дейности като: метене, оборка, еже-годни санитарни и подмладяващи коситби на тревните площи и резитби на всички дървета, на които се налага.

Основание за увеличаване на зелените площи са фактите, че върху дървета, храсти и треви се утаява около 70% от въздушния прах, а същите системи извличат и поглъщат около 60% от серния двуокис. От тук се определя и значителната им роля в процесите на смек-чаване и адпатиране към измененията вследствие на настъпващите все по-чувствителни климатични промени. Необходимостта от увеличаване на уличните дървета се мотивира и с наблюденията, че над зелените насаждения се образуват низходящи въздушни течения, утаяващи праха. С увеличаване броя на дърветата би се увеличила относителната влажност на въздуха.

Таблица № 49.

Зелени площи		
Населено място	кв. м	относителен дял %
Гурково	20 627	32,48%
Паничерево	8 232	12,96%
Конаре	34 661	54,56%
Лява река	-	-
Димовци	-	-
Пчелиново	-	-
Общо	63 520	100%

Източник: „План за развитие на Община Гурково 2014-2020“

Зелени площи за широко обществено ползване

Зелените площи за широко обществено ползване образуват гръбнака на Зелената система на града. Това са всички градини, паркове и скверове. Тези зелени площи изпълняват много важна функция. В тях се извършва ежедневиият отдих на населението и имат важна екологична роля и естетическо въздействие. Те обслужват и най-уязвимата част от населението – подрастващото поколение, майките с деца и възрастните хора.

Тези паркови площи трябва да имат различна тематична насоченост и да са структурирани равномерно в чертите на урбанизираната територия.

Друг важен аспект е степента на изграденост на тези площи. За да изпълняват целия диапазон от функции, с които са натоварени, е необходимо изградеността им да е много висока.

Голямо внимание се отделя на разширяване на зелените зони в град Гурково.

На територията на по-големите населени места от общината също има оформени паркови пространства. В почти всички случаи те са разположени в центъра на селата и са малки по площ. Поддържането на тези площи обаче от години е предоставено на кметствата, които нямат необходимия капацитет и средства да осъществяват тази дейност. Като резултат в тези паркове се извършват само неотложни дейности като напр. борба с вредители, косене на тревните площи и непрофесионално кастрене на клони и саморасляци. Гражданите на тези населени места са възрастни и доброволчеството не е по силите им. В последните години, благодарение на участие в програмата „За чиста околна среда“, финансирана от ПУДООС, някои от тези паркове значително се облагородиха и подобриха своя облик.

Зелени площи за ограничено ползване

Зелените площи с ограничено ползване формират най-широко застъпеното „изпълващо“ озеленяване и създават най-разнообразна среда за спорт, забавления и рекреация. Тук влизат всички терени с дворично озеленяване, собственост на частните физически и юридически лица. Това са зелените площи във всички имоти с жилищна и обществено обслужваща функция. Тези терени представляват интерес, дотолкова доколкото изпълняват екологична функция и подобряват микроклимата.

Особено важни за тази категория зелени площи са междублоковите пространства. Те отчасти компенсират липсата на паркови площи за широко обществено ползване, придават чувство за „мащаб“ и изпълняват важни рекреационни функции за живущите в жилищни блокове. Проектите за озеленяване на тези пространства почти във всички случаи са професионални и естетически издържани. Не така стоят нещата обаче с изпълнението и последващото поддържане. За оформяне и поддържане на междублоковите пространства

използването на доброволческия труд на живущите с осигурени от общината професионални консултации и проекти е добра възможност за сътрудничество в полза на зелената система на град Гурково.

Други зелени площи за ограничено ползване са тези в здравните и учебни заведения и зелените площи около обществените сгради.

Зелени площи със специфично предназначение

Към зелените площи със специално предназначение спадат гробищните терени, мемориални паркове, зоокътове и други подобни. В световната класификация, не напразно гробищните терени се наричат гробищни паркове. Това са места със специфично предназначение и тяхното озеленяване е от особено значение. Освен чиста екологична функция, която е особено важна относно климатичната характеристика на града, тези площи е необходимо да създават определена нагласа и визия свързана с функцията им.

Улично озеленяване

Това озеленяване е свързващо звено във всяка Зелена система. От функционална гледна точка, уличното озеленяване обвързва всички елементи и зелени площи в една обща система от публични пространства и места за отдих.

Освен функционалният аспект, екологичната роля на уличните дървета е незаменима. Тези насаждения са органически необходима съставна част от градския ландшафт и спомагат за създаването и поддържането на условия за една нормална, здравословна жизнена среда.

Защитни и мелиоративни зелени площи

Тези зелени площи формират „рамката“ на целия град. Те биха филтрирали отчасти прашния въздух, образуван от промишлени източници.

Защитени територии

Това са паркови територии със специален статут и режим. Те могат да бъдат улично озеленяване, паркове, градини или скверове, които с определени свои качества или като културно-историческо наследство да са определени от МОСВ или НИНКН, като защитени обекти, паметници на градинско-парковото изкуство, като части от групов паметник на културата или като защитени територии и зони. Тези паркови площи са пълноценен участник в Зелената система на града. Тяхното проектиране, изграждане и поддръжка е по-специално, в зависимост от режимите, които са посочили съответните ведомства – принципи на тези територии. За съжаление такива в община Гурково липсват.

Институционална рамка

Община Гурково има приета с Решение на Общински съвет – Гурково Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община ГУРКОВО.

С Наредбата се уреждат обществените отношения свързани с планирането, изграждането, поддържането, развитието и опазването на зелената система на територията на Община Гурково. Зелената система обхваща всички озеленени площи, за широко и ограничено обществено ползване в общината, като е предназначена да подобрява жизнената среда и облика на населените места на територията на общината, чрез поддържане на екологични, естетически и защитно-мелиоративни функции. По реда на тази Наредба се утановяват и обезщетяват всички вреди причинени на озеленените площи и декоративната растителност от граждани, стопански и обществени организации, органи на местното самоуправление и държавни органи. Определят и се присъждат обезщетения срещу юридически и физически лица, които солидарно с причинителя отговарят за неговите действия. Не подлежат на

установяване и обезщетения, съгласно Наредбата вреди причинени от природни бедствия.

Органите за управление на зелената система са - Кмета на Община Гурково и Общински съвет – Гурково. С Наредбата се определят функциите на структурните звена на Общинска администрация – Гурково по отношение на изграждането, поддържането и опазването на зелената система на територията на общината. Общинският съвет – Гурково управлява качеството на зелената система, функционалното предназначение, като приема наредби и взема решения, относно изграждането и опазването на зелената система на територията на Общината. Кметът на Общината ръководи, координира цялостната дейност по опазване, изграждане и поддържане на зелената система, организира изпълнението на бюджета по дейностите свързани с озеленяване. Кметът на общината или оправомощено от него лице, по реда на §1, ал.3 от Допълнителните разпоредби на Закона за устройство на територията (ЗУТ), организира съставянето и актуализирането на публичен регистър на озеленените площи и растителност по чл.63, ал.1 от ЗУТ. Кметът на общината може да прехвърля и възлага своите функции по дейностите свързани със зелената система на ресорния заместник кмет, на ръководителите на структурни звена на общинската администрация или на общинска фирма по озеленяване, когато това е предвидено с нормативен акт. Главният архитект на Общината и Общински експертен съвет по устройство на територията:

- Ръководят и контролират дейностите по устройственото планиране, проектирането и изграждането на зелената система;
 - Разглеждат и приемат задания и проекти на подробни устройствени планове за паркове и градини по чл.62, ал.1 от ЗУТ заедно с план-схемите по чл.62, ал.9 от ЗУТ и по чл.108, ал.2 от ЗУТ;
 - Разглеждат и приемат инвестиционни проекти за обекти на зелената система в територии по чл.61, ал.4 от ЗУТ;
 - Разглеждат и се произнасят и по други въпроси по изграждането и поддържането на зелената система на Общината;
- Дирекция „ТСУ” в Общинската администрация, извършва следните дейности:
- Заверява заснемането и изготвя експертното становище за съществуващата дървесна растителност в имотите, за които се изработват подробни устройствени планове (ПУП) или за които се издава виза за проектиране;
 - Изразява становище и дава препоръки за опазване на растителността и извършване на компенсаторно озеленяване;
 - Съгласува инвестиционните проекти по част „Паркоустройство и благоустройство”;
 - Извършва проверки за паркоустройствените работи към разрешените строежи;
 - Контролира качеството на дейностите по поддържане на зелените системи, за което съставят констативни протоколи;
 - Прави предписания за извършване на възстановителни мероприятия в случаите по чл.27;
 - Изготвя задания за инвестиционни проекти за обекти на зелената система, които се възлагат по реда на ЗОП;
 - Контролира изразходването на общинските бюджетни средства за изграждане, поддържане и опазване на общинските озеленени площи;
 - Организира създаването и поддържането на публичен регистър на зелените площи;
 - Заверява заснемането и изготвя експертното становище за съществуващата дървесна растителност в имотите, за които се изработват подробни устройствени планове (ПУП) или за които се издава виза за проектиране;
 - Извършва проверки за паркоустройствените работи към разрешените строежи;
 - Контролира качеството на дейностите по поддържане на зелените системи за което се съставят констативни протоколи;

- Прави предписания за извършване на възстановителни мероприятия в случаите по чл.27;

- Извършва периодично поддържане на всичките структурни елементи, вкл. и резитба за оформяне на короните на растенията в общинските озеленени площи и насажденията по улици, алеи и площи;

Планирането и изграждането на зелената система се извършва въз основа на подробни устройствени планове на населените места на територията на общината.

Изводи

- Община Гурково ежегодно извършва дейности по залесяване и озеленяване и поддържане на елементите на Зелената система;
- Средствата за поддържане на озеленените междублокови пространства в жилищните комплекси не са достатъчни;
- Необходимо е по-добре да се организира охраната и контрола на зелените площи за обществено ползване.
олната среда на местно ниво.